

ДНЕВНИКЪТ

(стенографски)

на

XVII^{то} обикновено Народно събрание.

Първа извънредна сесия.

XXXII заседание, сряда, 17 май 1914 г.

(Открито отъ председателя г. д-ръ Д. К. Вачовъ, въ 3 ч. 50 м. слѣдъ пладне)

Прѣдседателъ: (Звъни) Засѣданието се отваря.
Г. секретарь ще прочете списъка на г. г. народнитѣ прѣдставители, да се види кои отсъствуватъ.

Секретарь д-ръ К. Провадалиевъ: (Прочита списъка. Отсъствуватъ г. г. народнитѣ прѣдставители: Георги Абаджиевъ, Иванъ Багаровъ, Григоръ Бояджиевъ, Атанасъ Буровъ, Костадинъ Василевъ, д-ръ Никола Георгиевъ, Сжбо Георгиевъ, Иванъ Гешовъ, Христо х. Димитровъ, Василъ Димчевъ, Станчо Дюпсвъ, Бешко Дуновъ, Иванъ х. Ивановъ, Белизаръ Каракашевъ, Величко Кознички, Найдено Комановъ, Дамянъ Лихарски, Тодоръ Лукановъ, Коста Лулчевъ, Григоръ Маджунковъ, Георги Миневъ, Никола Мушановъ, Василъ Николовъ, Тодоръ Ноевъ, Паскаль Паскалевъ, Александъръ Пенчевъ, Тодоръ Петровъ, Георги Поцковъ, д-ръ Еню Разпоповъ, Сабри бей Салимовъ, Коста Сидеровъ, д-ръ Фоти Симеоновъ, Илия Стоевъ, д-ръ Никола Стойчевъ, Исмаилъ Хакъ бей, Никола Харлаковъ, Никола Хитровъ, Иванъ Цановъ, Крумъ Чапрашиковъ, Стоянъ Шиваровъ, х. Махмудъ Шукриевъ и Юрданъ Юрдановъ)

Прѣдседателъ: Отъ 243 народни прѣдставители, отсъствуватъ 42. Има достатъчно число, за да се пристъпи къмъ разглеждане дневния редъ.

Постъпили сж заявления отъ г. г. народнитѣ прѣдставители за отпуски и сж разрѣшени такива на слѣдующитѣ:

На г. Никола Мушановъ — 3-дневенъ отпускъ, начиная отъ 17 того;

На г. Никола Хитровъ — 2-дневенъ отпускъ, за 16 и 17 т. м., понеже е свидѣтель по едно дѣло;

На г. Александъръ Пенчевъ — 2-дневенъ отпускъ, начиная отъ 16 т. м.;

На г. д-ръ Паскала Табурновъ — 5-дневенъ отпускъ, начиная отъ 10 т. м.; този отпускъ е изтекълъ;

На г. Теодора Петровъ — 3-дневенъ отпускъ, за 17, 19 и 20;

На г. д-ръ Васила Нейчевъ — 6-дневенъ отпускъ, начиная отъ 19 того;

На г. Стефана Петковъ — 5-дневенъ отпускъ, начиная отъ 19 того;

На г. Еня Петковъ — 5-дневенъ отпускъ, начиная отъ 19 т. м.;

На г. Найдена Комановъ — 2-дневенъ отпускъ, за 16 и 17 т. м.;

На г. д-ръ Еня Разпоповъ — 1 день отпускъ, за 19 того.

Старозагорскиятъ народенъ прѣдставитель г. Василъ Димчевъ иска 8-дневенъ отпускъ. Той се е ползувалъ вече по-рано съ другъ 10-дневенъ отпускъ. Остава Народното събрание да му разрѣши или да му откаже. Които сж съгласни да се даде още 8-дневенъ отпускъ на старозагорския народенъ прѣдставитель г. Василъ Димчевъ, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Прието.

Имамъ да съобщя, че отъ Министерството на войната е постъпилъ законопроектъ за повикване на обучение всичко способно за военна служба християнско население на възраст отъ 26 до 46 г. вълночително въ новоприсѣдиненитѣ къмъ царството земи. Този законопроектъ ще се раздаде на г. г. народнитѣ прѣдставители и ще се тури на дневенъ редъ.

В. Коларовъ: Г. прѣдседателю! Имамъ да прочета единъ протестъ отъ нашата група.

Прѣдседателъ: Имате думата.

В. Коларовъ: (Чете)

„Въ засѣданието на Народното събрание на 16 май, когато се дебатираше по избора въ Плевенската колегия, нашиятъ другаръ, плевенскиятъ народенъ прѣдставитель Тодоръ Лукановъ, направи слѣдното формално (въ писмена форма) прѣдложение:

„Да се отложи разглеждането на избора въ Плевенската колегия до изпращането на всички оплаквания, подадени на надлежнитѣ прокурори отъ избиратели, за прѣстъпления, извършени надъ тѣхъ, прѣди и въ деня на избора, въ свръзка съ него, като прѣдварително се поиска произвеждане слѣдствие по тѣхъ, които сжщо да се приложатъ къмъ изборното дѣло, съгласно чл. 124 отъ избирателния законъ.

„Това прѣдложение прѣдседателството бѣше длъжно да го съобщи на Народното събрание, и по-

неже то е предложение за отлагане, да го постави първо на гласуване.

„Прѣдседателството, обаче, нито постави това предложение на гласуване, нито даже съобщи, че е постъпило почтено предложение. (Чл. 51) Съ това си дѣйствието то изневѣри на дълга си, наруши правилника и суспендира правото на народните прѣдставители да правят писмени прѣдложения по сложенитѣ на разглеждане въпроси.

„Противъ тоя недопустимъ начинъ на дѣйствието на прѣдседателството групата на работническата социално-демократическа партия счита за свой дългъ да протестира.“

Прѣдседателъ: Явно е, г. г. народни прѣдставители, че вчера се пропусна да се постави на гласуване това прѣдложение, по това стана не умишлено, а неволно, защото азъ не бѣхъ тукъ, когато се е направило прѣдложението, и понеже подпрѣдседателъ г. Сава Иванчовъ отсъствува докрая на заседание, нѣмахъ това прѣдложение прѣдъ себе си и въ онзи шумъ, който се вдигна при гласуването, не можахъ да го забѣлжа. Тѣй щото, тога е грѣшка, която е станала неволно, безъ да искамъ да нарушавамъ въ нѣщо правилника.

Отъ друга страна, по-после вече е гласувано одобрението на плѣвския изборъ, протестътъ е безпрѣдметенъ. Отъ това гласуване изглежда, че прѣдложението за отлагане рѣшението по избора не ще е имало нѣкакво сжществено послѣдствие.

А. Коновъ: Г. прѣдседателю! Когато почнахте да поставяте на гласуване прѣдложението на г. докладчика, азъ протестирахъ и искахъ да се гласуватъ другитѣ прѣдложения, които бѣха направени, а Вие не искахте.

Прѣдседателъ: Има думата г. Стоянъ Костурковъ.

С. Костурковъ: Г. прѣдседателю! Вчера вие нарушихте правилника сжщо и по отношение изобличението, което прѣдложихте и Събранието гласува — изобличение, което се отнасяше до мене. Съ гласуването на туй изобличение Вие нарушихте чл. 70 отъ правилника. Прочетете, моля Ви се, този членъ и ще видите, че сте го нарушили, първо, защото не сте изчерпали всички онѣзи мѣрки, които се взематъ, споредъ правилника, спрѣмо прѣдставителитѣ, които нарушаватъ този правилникъ, и, второ, защото азъ не съмъ прѣдизвикалъ тукъ никакви бури, за да можете да подведете моята постъпка подъ сжщия членъ.

Прѣдседателъ: Въ туй отношение не сте правъ. Изобличението е тѣсно съгласно правилника.

С. Костурковъ: Затуй вчера азъ протестирахъ и сега пакъ протестирамъ противъ това дѣйствието на прѣдседателството, което подведе болшинството.

Прѣдседателъ: Прѣдседателството е длъжно да даде обяснение, че за г. Костуркова се изчерпаха всички дисциплинарни наказания, прѣдвидени въ правилника до пункта за изобличението, и когато г. Костурковъ не даваше възможност на оратора да свърши, най-послѣ бѣхъ принуденъ да прибѣгна къмъ това срдство. Съжалявамъ, че съмъ пристѣпилъ къмъ него, но нѣмахме друга възможност; само тогава можеше да се тури редъ въ Народното събрание.

Азъ бихъ молилъ всички г. г. народни прѣдставители да не ме прѣдизвикватъ, да достигамъ дотамъ, додѣто достигнахъ вчера съ г. Костуркова.

С. Костурковъ: Малко ме засѣга туй изобличение.

Министъръ Ж. Бакаловъ: Какъ малко Ви засѣга! На-ли искате да се уважава правилникътъ?

Прѣдседателъ: Ето пакъ нарушавате реда, г. Костурковъ.

С. Костурковъ: Вие го нарушавате.

А. Христовъ: Вчера бѣхъ депозиралъ прѣдложения за анкетиране на избора станалъ въ с. Бѣленци; това прѣдложение бѣше при Васъ, г. прѣдседателю, и Вие не го поставихте на гласуване.

Прѣдседателъ: Дадохъ обяснения.

Пристѣпямъ къмъ питанията.

Врачанскиятъ народенъ прѣдставителъ г. Георги Димитровъ внесе сега, прѣди малко, едно питане къмъ г. министър-прѣдседателя, по отношение стачката на трамвайнитѣ работници, и иска отъ г. министъра по възможностъ бързъ отговоръ.

Министър-прѣдседателъ д-ръ В. Радославовъ: Мога да отговоря още сега.

Прѣдседателъ: Не е редъ на това питане, но ако г. министърътъ е съгласенъ и ако г. г. народнитѣ прѣдставители нѣматъ нищо противъ да се пристѣпи къмъ това питане, може веднага да му се отговори.

Г. министър-прѣдседателъ желас ли да отговори сега?

Министър-прѣдседателъ д-ръ В. Радославовъ: Азъ съмъ съгласенъ да отговоря.

Прѣдседателъ: Г. Димитровъ! Желаето ли да развиете питането си?

Г. Димитровъ: (Отъ трибуната) Г. г. народни прѣдставители! Както се каза, моето питане се отнася до стачката на трамвайнитѣ работници, която тая заранъ е обявена. То има слѣдното съдържание: (Чете)

„Години подъ редъ вече чуждата капиталистическа компания, която има концесията да експлоатира софийскитѣ трамваи, въ своята алчностъ за все по-голѣми печалби, систематически нарушава помнитѣ условия, не зачита сжществующитѣ въ страната закони, подлага на една непоносима експлоатация и на всѣкидневни произволи и прѣдизвикателства работническия персоналъ и излага на постоянни опасности здравето и живота, както на работницитѣ по трамваитѣ, така и на самата публика. Трамвайнитѣ работници, за да запазятъ здравето и живота си бѣха принудени да се обявятъ противъ тоя убийственъ и непоносимъ режимъ и тѣ употребиха, чрѣзъ своята организация, всички срдства, за да може по миренъ начинъ, безъ никакви сътресения за трамвайното движение въ столицата, да се уреди и подобри сжществующото положение. Тѣ се обърнаха къмъ общината, като контрагентъ съ трамвайната компания, да влѣзе въ ролята на посредникъ между работницитѣ и дирекцията за уреждането на възникналия конфликтъ. Общината, обаче, избѣгна да изпълни своята длъжностъ за точното спазване на помнитѣ условия и за защита на интереситѣ на трамвайнитѣ работници и софийското население. Дирекцията на трамваитѣ пъкъ, насърчена отъ това покровителство на общината, категорично отказа, въпрѣки даденитѣ й нѣколко дена срокъ, да влѣзе въ прѣговори и споразумѣния съ работническата комисия. По тоя начинъ тя сама прѣдизвика стачката, която тая сутринъ е обявена и въ която участвуватъ абсолютно всички трамвайни работници. Въмѣсто да влѣзе въ

прѣговори съ организацията на работниците върху базата на прѣдизвикаността отъ тѣхна страна справедливи искания и по този начинъ да бѣде възстановено движението, трамвайната дирекция днесъ е пуснала въ движение нѣколко вагона, карани отъ чиновници и писари въ канцеларията ѝ, лица съ всѣмъ неопитни за важната и пълна съ отговорности служба и съ това подготвя неминуемо опасни за публиката трамвайни катастрофи и кървави нещастия.

„Прѣдъ видъ на всичко това отъ името на парламентарната група на работническата социал-демократическа партия, питамъ г. министра на вътрѣшнитѣ работи и моля още въ днешното заседание на камарата да ми отговори:

„1. Какви мѣрки е взелъ или възнамѣрява да вземе, за да се възстанови редовното и безопасно за здравето и живота на работниците и публиката движение на трамваитѣ?

„2. Какви мѣрки мисли да предприеме срѣщу трамвайната компания, която въпрѣки многократнитѣ прѣдупрѣждения да влѣзе въ прѣговори съ работническата комисија за мирното уреждане на конфликта, прѣдизвика стачката и лишава столицата отъ редовно трамвайно движение?

„3. Вѣрно ли е, че софийскитѣ градоначалникъ е общалъ на трамвайната дирекция, въ борбата ѝ съ работниците, съдѣйствието на полицията?

„4. Не намира ли за необходимо прѣдъ наличността на множеството факти на грубо нарушаване поемнитѣ условия отъ страна на трамвайната компания и нейното прѣстъпно отнасяне къмъ здравето и живота на работниците и цѣлото софийско население, да бѣде отнета концесията отъ тая компания и да се прѣдаде експлоатацията на трамваитѣ въ рѣцѣта на самата община?“

Г. г. народни прѣдставители! Както виждате отъ съдържанието на самото питане, стачката на трамвайнитѣ работници е прѣдизвикана отъ самата компания, която експлоатира софийскитѣ трамваи. Тая компания има пълното съдѣйствие и покровителство на Софийската община. Азъ трѣбва да отбѣлѣжа факта, че днесъ Софийската община се управлява отъ сѣщата оная партия, която въ 1897 г. сключи контракта съ тая компания, и имамъ всичкото основание да подозирамъ, като имамъ прѣдъ видъ отношенията на сегашното постоянно присѣствие на общината спрѣмо трамвайната дирекция, че сѣществуватъ нечистоплѣтни отношения между кметството и компанията. Работниците употребиха всички усилия, прибѣгнаха до всички срѣдства мирни, легални да се свърши конфликтътъ мирно, обаче компанията не отстъпи, не поиска да влѣзе въ прѣговори съ работническата комисија и стачката тая заранъ трѣбваше да избухне. Дирекцията сигурно е разчитала, че една голѣма частъ отъ трамвайнитѣ работници ще останатъ да работятъ. Тѣй е увѣрявала и министерството, че 60% отъ трамвайнитѣ работници нѣма да бѣдатъ въ стачка. Обаче тази сутринъ всички сте видѣли, че абсолютно никакви работници нѣма по трамваитѣ. Има всичко седемъ трамвайни коли, които се каратъ отъ контролѣри, отъ началника на движението и отъ 2—3 писари, хора, които не сѣ вършили такава работа и които съ своята неопитностъ излагатъ на опасностъ живота на пѣшниците по трамваитѣ. Азъ питамъ г. министра на вътрѣшнитѣ работи, мисли ли той да вземе най-рѣшителни мѣрки, за да бѣде уредено частъ по-скоро едно редовно движение на трамваитѣ, да бѣдатъ защитени интереситѣ на трамвайнитѣ работници и да се попрѣчи на една капиталистическа компания, която не знае мѣрка въ своята алчностъ да експлоатира работниците си и не държи никаква смѣтка за здравето и живота на цѣлото софийско население? Какви мѣрки мисли той да вземе, за да се възстанови частъ по-скоро движението на

трамваитѣ, спирането на които е една голѣма спѣшка за публиката, която си услужва съ тия трамваи? Сетѣтъ, г. министърътъ не намира ли, че с вѣрѣе, при наличността на тия постоянни нарушения на поемнитѣ условия отъ компанията и при това небросовѣстно отнасяне къмъ интереситѣ на работниците и къмъ живота и здравето на публиката въ София, да бѣде отнета концесията отъ тая компания и прѣдадена на общината, което ще бѣде въ всѣки случай едно условие по-благоприятно, за да може да се осигури правилното движение на трамваитѣ и да се подобри положението на работниците. И най-сетѣтъ г. министърътъ на вътрѣшнитѣ работи не смѣта ли, че трѣбва да се запрѣти на софийския градоначалникъ да дава полицейско съдѣйствие на дирекцията на трамваитѣ, когато работниците не прибѣгватъ къмъ никакви незаконни срѣдства въ своята борба. Стачката върви съвършено мирно, има организация, която ръководи работниците. Ако липсваше такава организация, тогава дирекцията имаше право да се страхува отъ това, което навсѣгдѣ разправя, че ще има сбивания и чупене на трамваи, но нищо подобно досега нѣма и не може да има, защото работническата организация нѣма да позволи да станатъ никакви безредия въ тая стачка. Обаче и полицията не трѣбва да се намѣсва, защото всѣка намѣса на полицията въ работническитѣ стачки досега е водила къмъ безредия и нежелателни послѣдствия отъ едната и отъ другата страна.

Дирекцията на трамваитѣ е отказала да влѣзе въ споразумѣние съ работническата комисија, главно подъ прѣдлогъ, че тя не желае да признае организацията на работниците; съ своитѣ работници могла да се споразумѣе, обаче съ тѣхната организация не иска. Фактътъ обаче е този, че работниците сѣ организирани, че тѣ дѣйствуватъ чрезъ своята организация и че само на тая организация се дължи поредъкътъ сега при стачката и прѣди стачката, че тази организация иде да уреди отношенията между труда и капиталата, между работниците и господаритѣ въ това трамвайно прѣдприятие и че работниците безъ тая организация не могатъ да влѣзатъ въ споразумѣние съ дирекцията. Ако дирекцията изхожда отъ интереситѣ за правилностъ въ движението на трамваитѣ въ София, по-удобно е, именно съ организацията на работниците да прѣговаря и да се споразумѣе, а не частно съ отдѣлни работници. Прѣди войната тази компания прѣговаряше съ нашата трамвайна работническа организация и сключи съ нея извѣстни съглашения, които паднаха, защото войната създаде неблагоприятни условия, компанията се възползува отъ тия неблагоприятни условия и суспендира всичкитѣ придобития на работниците. Сега дирекцията на трамваитѣ отрича правото на работниците да се явяватъ съ своя организация, по работниците сѣ избрали своя комисија, която да се явява и да прѣговаря съ дирекцията. Азъ питамъ, може ли на една чужда капиталистическа компания да бѣде позволено да третира своитѣ работници по тоя начинъ, когато у насъ самата конституция позволява на всички граждани и работници да се организиратъ, когато работническитѣ организации сѣ легализирани въ сѣщностъ, когато прѣдставителитѣ на държавата въ лицето на министритѣ приематъ депутации отъ организации на държавни работници, изслушватъ тѣхнитѣ искания, споразумѣватъ се съ тѣхъ, при тия условия може ли да се допусне на една чужда капиталистическа компания да не влиза въ споразумѣние съ работниците, само защото имали организация, защото били организирани, и ще допусне ли правителството днесъ, утрѣ, други день, една или двѣ седмици столицата да стои безъ трамваи, защото капиталистическата компания, която експлоатира софийскитѣ трамваи има всички интереси да дава по нѣколко стотици или хиляди лева

рушветъ на заинтересовани лица, на извѣстни чиновници, вмѣсто да подобри условията на труда на работниците, вмѣсто да подобри трамвайните линии и вагони? Защото, г. г. народни прѣдставители, ако трамвайната компания направи единъ ремонтъ на трамвайните линии въ София, ако тя ремонтира всички вагони, които сж поврѣдени, ако изхвърли поврѣденитѣ и се снабди съ нови, това ще коштува за нея твърдѣ скъпо. Ако подобри положението на трамвайните работници, което е крайно мизерно, ако тия два лева, които получаватъ, бждатъ увеличени на три, ако работното врѣме бжде намалено отъ 10 на 8 часа, което е необходимо за запазване здравето на работниците, въ такъвъ случай компанията ще загуби твърдѣ много, и затова компанията прѣдпочита да дава извѣстни голѣми суми, подѣ формата на подарѣци, на хора отъ които зависи контролата по трамваитѣ, вмѣсто да удовлетвори тия справедливи искания на работниците, които сж искания собствено за защита живота и здравето на цѣлото софийско население, което си служи съ трамваитѣ.

Менѣ ми се струва, че случаятъ е такъвъ сега, когато и общината трѣбва да бжде заставена да влѣзе въ своята родя на посрѣдникъ, като контрагентъ съ трамвайната компания, да уреди конфликта часъ по-скоро, сѣщо така и правителството не да даде съдѣйствие полицейско на дирекцията, а, напротивъ, да застави дирекцията, въ рамките на съществуващитѣ у насъ закони, да се съобрази съ поемнитѣ си условия и да прѣговаря съ работниците върху базата на тѣхнитѣ справедливи искания, слѣдѣ което може днесъ, може утрѣ, други день стачката да бжде прѣкратена. Столицата ще стои безъ трамваи не защото работниците желаятъ туй, не защото това имъ прави удоволствие, но защото сж заставени да прибѣгнатъ къмъ туй крайно срѣдство противъ компанията, която ги експлоатира безгранично.

Д. Благоевъ: Която не иска да признава законитѣ въ страната.

Г. Димитровъ: Именно. — Стачката ще бжде прѣкратена въ този моментъ, когато трамвайната компания признае съществуващитѣ закони въ нашата страна, когато тя се подчини на своитѣ собствени поемни условия съ общината и когато тия справедливи искания на работниците, въ сжщностъ съвършено минимални, бждатъ удовлетворени. Стане ли това днесъ, днесъ ще имаме вече редовно трамвайно движение. Инакъ, ако се съдѣйствува отъ страна на властта на дирекцията, да си служи съ неопитни лица, неотговарящи на пенза, прѣдвиденъ въ поемнитѣ условия, за ватмани и кондуктори, за такива, които работятъ по трамваитѣ, тогава очаквайте, че въ София ще могатъ да ставатъ катастрофи, сблъсквания на трамваи, както е ставало други пѣтъ, и може да се продължи проливането на невинна човѣшка кръвъ, именно заради интереситѣ на една частна капиталистическа компания въ София.

Прѣдседателъ: Има думата г. министъръ-прѣдседателъ.

Министъръ-прѣдседателъ д-ръ В. Радославовъ: Между работниците на трамваитѣ и дирекцията има единъ споръ, който се състои въ това, че работниците искатъ нѣкакви привилегии, които дирекцията не признава, не иска да имъ даде никакви привилегии. Отъ резолюцията на работниците разбрахъ, че се заплащавше съ спиране на работата, ако не последва съгласие. Заради това повикахъ, чрезъ главния секретаръ, директора на трамваитѣ и се помѣчихъ да убѣдя: отъ една страна, дирекцията, ако е възможно, да уважи нѣкои отъ исканията на работниците и, отъ друга страна, работниците да намалятъ претенциитѣ си, за да не става стачка.

Дирекцията не се съгласи и ми отговори, че тя е дала голѣми привилегии на работниците, защото въ другитѣ държави работниците по трамваитѣ работѣли 12 часа, когато въ България работѣли само 9 часа, а работниците искали да работятъ 8 часа. Това не било приемливо.

Х. Кабакчиевъ: Софийскитѣ работници казватъ, че работятъ 10½—11 часа.

Прѣдседателъ: Моля Ви се, слушайте отговора на г. министра.

Х. Кабакчиевъ: Азъ правя само една фактическа поправка.

Министъръ-прѣдседателъ д-ръ В. Радославовъ: Азъ по съмъ заинтересованъ, това питане не се касае до моето управление, азъ даже можехъ да се откажа да отговарямъ на него, но понеже се говори за полицията, искамъ да обясня въ Народното събрание по тоя споръ.

Азъ прѣдложихъ, че дирекцията трѣбва да влѣзе въ споразумѣние съ работниците. Но дирекцията съобщава, че тоже била готова да влѣзе въ споразумѣние, но съ работниците направо; тя не признавала никакво прѣдставителство на работниците, когато пъкъ работниците не отстъпятъ, а искатъ да влѣзатъ въ споразумѣние съ дирекцията само посредствомъ прѣдставителитѣ си.

Вие виждате, слѣдователно, че азъ се явихъ между двѣтъ страни съ доброто желание, като помирителъ, безъ да успѣя, защото двѣтъ страни настояватъ на своитѣ искания. Прѣдупрѣдихъ дирекцията, че стачката ще стане, като я оставихъ отговорна за послѣдствията. Заявихъ на единитѣ и на другитѣ, че ние нѣма да се мѣсимъ въ този споръ, който е чуждъ за правителството, защото общината е контрагентъ съ дирекцията, а не правителството. Но прѣдупрѣдихъ странитѣ, че ако има насилие, откогото и да било, ще взема мѣрки срѣщу насилниците.

Въ туй питане ми се казва, че столичниятъ градоначалникъ билъ далъ нѣкаква си поддрѣжка на дирекцията. Азъ заявявамъ, че това не ще е вѣрно, защото прѣдварително казахъ на дирекцията, че нѣма да ѝ давамъ никаква поддрѣжка, ако работниците нападатъ трамвайните вагони, ако нападатъ нѣкои отъ работниците и пр. Трѣбва да кажа, че работниците общаха, че ще бждатъ мирни и по миренъ начинъ ще искатъ удовлетворение на своитѣ претенции. Ето така е трѣяла тази стачка. Ако има стражари около дирекцията, то е въ реда на нѣщата.

Тукъ, въ това питане, се описва лошото състояние на трамваитѣ, лошата експлоатация. Азъ не зная, доколко е вѣрно всичко това, защото си има контрола — ако контролата констатира, че експлоатацията е лоша, общината ще имъ налага глоби — но азъ да се намѣся, да суспендирамъ този договоръ, не мога, пъкъ и не трѣбва да ме каратъ да втрѣща това. Ако се продължи стачката, ще видиме какво ще правимъ. Спорътъ може скоро да се уравни. Но ако се не разрѣши скоро, ще вземемъ мѣрки.

Г. запитватътъ подозира, че общината симпатизирала нѣкакъ на дирекцията. Вѣрно ли е това или не, азъ нѣмамъ данни, но на всеки случай, ще разузная доколко е вѣрно, че се помагало отъ нѣкого противъ работниците.

Въ туй питане има нѣколко точки, отъ които първата е: (Чете) „Какви мѣрки съмъ взелъ или възнамѣрявамъ да взема, за да се възстанови редовното и безопасно за здравето и живота на работниците и на публиката движение на трамваитѣ?“ Това е повече право на общината. Не се касае още до админи-

страцията. Досега азъ нищо още не съмъ прѣд-приелъ. (Чете)

„Какви мѣрки мисли да прѣдприеме срѣщу трамвайната компания, която въпрѣки многократнитѣ прѣдупрѣждения да влѣзатъ въ прѣговори съ работническата комисиия за мирно уреждане на конфликта, прѣдизвиква стачката и лишава столицата отъ редовно трамвайно движение?“ Досега азъ направихъ само онова, което бѣхъ длъженъ да направя: поканихъ едната и другата страна да се помирятъ, да си направятъ взаимни отстъпки, но не бѣхъ послушанъ. Какви мѣрки по-нататъкъ ще взема, врѣмето ще покаже. (Чете)

„Вѣрно ли е, че софийскитѣ градоначалникъ е общалъ на трамвайната дирекция, въ борбата ѝ съ работницитѣ, съдѣйствието на полицията?“ Това не е вѣрно, защото то ще бѣде противъ моитѣ наставления. (Чете)

„Не намира ли за необходимо прѣдъ наличността на множеството факти на грубо нарушение поемнитѣ условия отъ страна на трамвайната компания и нейното прѣстѣпно отношение къмъ здравето и живота на работницитѣ и цѣлото софийско население, да бѣде отнета концесията отъ тая компания и да се прѣдаде експлоатацията на трамвантѣ въ рѣцѣтъ на самата община?“ Въ това отношение азъ не мога да се мѣся, договорътъ не се унищожава тъй лесно, и то отъ министерството. Общината е, която прѣди всичко трѣбва да дѣйствува. Правителството нѣма право да нарушава договоритѣ и да взима произволно мѣрки тамъ, дѣто законътъ не позволява, дѣто законътъ забранява това.

Така щото, вие виждате, г. г. народни прѣдставители, причината за стачката. Както ви казахъ въ началото, причината е едно недоразумѣние между работницитѣ и дирекцията. Азъ вѣрвамъ, че когато отъ тукъ (Сочи крайната лѣвица) има народни прѣдставители, които се интересуватъ по този въпросъ, тѣ ще съвѣтватъ работницитѣ да бѣдатъ умѣрени, да гледатъ, щото по добъръ начинъ да добиятъ онова, което тѣ мислятъ, че трѣбва да имъ се даде. Азъ отъ своя страна ще съвѣтвамъ, чрѣзъ общината или направо дирекцията, тоже да бѣде умѣрена и да направи онова, което е възможно.

Прѣдседателъ: Г. Димитровъ! Доволни ли сте отъ отговора на г. министра?

Г. Димитровъ: Ще направя нѣкои фактически поправки въ говора на г. министра. Отъ наша страна, особено отъ работническата организация, не сж правени никакви прѣпятствия, за да се дойде до споразумѣние съ трамвайната компания, защото на нѣколко пѣти азъ се явяхъхъ прѣдъ г. министъръ-прѣдседателя и го молѣхъхъ да упражни извѣстенъ натискъ върху дирекцията на трамвантѣ, за да влѣзе тя въ споразумѣние съ работническата комисиия. А при това споразумѣние, очевидно, че се прѣговаря и покрай прѣговоритѣ могатъ да се направятъ извѣстни отстъпки и отъ страна на работницитѣ.

В. Молловъ: Кои сж въ комисиията?

Г. Димитровъ: Членовѣтъ ѝ сж избрани отъ самата работническа организация. — Ние настоявахме, дирекцията да влѣзе въ прѣговори съ работническата комисиия и върху базата на тия искания, които работницитѣ сж прѣдвали, могатъ да се направятъ извѣстни отстъпки, да се постигне споразумѣние и да се избѣгне конфликтътъ. Цѣли 10 дена вече — до снощи дирекцията имаме срокъ да стори това — тя бѣше нѣколко пѣти прѣдупрѣждавана и отъ наша страна, както г. Радославовъ каза, бѣше лично и отъ негова страна прѣдупрѣдена, а по-рано даже и отъ контролъора при Софийската община, доколкото знаа.

Дирекцията, обаче, не поиска да влѣзе въ споразумѣние съ работническата комисиия. Затуй причината за стачката не е само въ туй, че има едно просто недоразумѣние между работницитѣ и компанията, а причината лежи именно въ туй, че компанията знае, че ако приеме работническата организация, ако ѝ признае, ако влѣзе въ споразумѣние съ нея, ако почне да се туря извѣстенъ редъ по трамвайнитѣ линии, тя не ще може тъй безконтролно да експлоатира, както работницитѣ, така и публиката. Тогава, очевидно, ще трѣбва да се пристѣпни къмъ редица мѣрки, къмъ цѣла редица реформи, които сжко коштуватъ за нея и ще обвържатъ рѣцѣтъ ѝ, като капиталистическа компания тукъ, въ София. Ето защо тя не иска да прѣговаря и затуй тя се надѣваше, че въ случай на стачка, послѣдната ще може да изгуби, и тя ще продължи по старому да урежда работитѣ по трамвантѣ.

Отъ друга страна, не е причина за стачката и немѣреностъта на работницитѣ. Трамвайнитѣ работници, г. г. народни прѣдставители, се явяватъ ствършено умѣрени въ своитѣ искания. Какво собствено искатъ тѣ? Ще се възползувамъ отъ случая да ви прочета съвсѣмъ накратко тѣхнитѣ искания, за да ги имате прѣдъ видъ — искания, които сж минимални, които сж удовлетворими за една капиталистическа компания, която печели повече, забѣлжжете, отъ всѣко друго капиталистическо прѣдприятие въ България.

Първото тѣхно искане, което се отнася до запазване здравето и живота на работницитѣ, то е: (Чете) „Да се пускатъ здрави вагони по здрави и изправни линии“, защото първи сж тѣ, които страдатъ отъ това.

На второ мѣсто: (Чете) „Да се върнатъ несправедливо уволненитѣ“, тѣхни другари, защото сж уволнени безъ причини.

Прѣдседателъ: Г. Димитровъ! Вие имате думата само за да заявите, да-ли сте доволни или не отъ отговора на г. министра, а не да четете.

Г. Димитровъ: Сега завършвамъ.

Прѣдседателъ: Това е нова рѣчь.

Г. Димитровъ: Трето, да се плаща на работницитѣ на день, а не да се смѣта на часъ, както сега, защото плащането на часъ ограничава надницата имъ; вмѣсто 2½ л., получаватъ 2 л., или 8 гроша, или 1-50 л. и по този начинъ положението имъ става по-тежко, още повече, че дирекцията прибѣгва къмъ всевъзможни отъ нейна страна машинации.

Четвърто, да се намали работното врѣме на 8 часа. Тѣ казватъ, че сега е 9 часа, но фактически е 10 часа, защото произволитѣ се увеличаватъ всѣки день относително врѣмето за трамвайнитѣ работници, напр. чрѣзъ вечерно продължаване на работата, както често пѣти става, и чрѣзъ почване порано. 8 часа работенъ день за трамвайнитѣ работници, които употребяватъ толкова много напръжение въ работата, ще се съгласите, г. г. народни прѣдставители, че е максимално работно врѣме.

По-нататъкъ тѣ искатъ прѣмахването на глобитѣ и на каквито и да било неоснователни одѣжки, защото дирекцията смѣква по стотини хиляди лева чрѣзъ глоби отъ надницитѣ на работницитѣ, по разни поводи, защото контролоритѣ, които сж поставени да контролиратъ, дилятъ и най-малката причина, най-малкия поводъ за да ги глобяватъ.

Искатъ, най-послѣ, минимална заплатата отъ 3 л. за всѣки работникъ. Ще се съгласите, че, при този сжкъ животъ, това не е много. Азъ нѣма да се позова на изчислението на г. професоръ Данаилова, какво е необходимо за поддържката на едно сѣмейство, . . .

Г. Данаиловъ: Толковъ повече, че тѣ не работятъ всѣки день.

Г. Димитровъ: . . . но трѣбва да ви кажа, че всички работници сж сѣмейни, иматъ непълнолѣтни дѣца и трѣбва да се поддържатъ съ 2 л. надница и то не всѣки день: не всички иматъ по 30 надници, а иматъ по 20 или 24. Освѣнъ това одържатъ имъ се за болничната каса одържки, отъ които тѣ не сж се ползували и за които смѣтка и отчетъ никждѣ не е давано. Никой работникъ досега не знае, кой управлява тая болнична каса, а тя се попълня отъ срѣдства, взети отъ тѣхнитѣ мизерни надници. Досега дирекцията е отказвала всѣкакъвъ достъпъ и контролт отъ страна на работниците върху тия суми.

Колко сж сѣществени, жизнени тѣзи искания за трамвайнитѣ работници, доста е да ви кажа, че въ разстояние на три години само — за послѣднитѣ три години — сж станали 18 сблъсквания на трамваи, 18 катастрофи.

Г. Данаиловъ: Спирачкитѣ не сж въздушни, каквито би трѣбвало да бждатъ.

Г. Димитровъ: Вслѣдствие на разваленитѣ спирачки, на липсата на пѣсѣчници, на липсата на удобства за спиране на трамваитѣ, когато потрѣбва . . .

Прѣдседателъ: Вие трѣбва да кажете само, дали сте доволенъ отъ отговора, а не да държите втора рѣчь.

Г. Димитровъ: Свършвамъ, г. прѣдседателю. . . . вслѣдствие на туй, казвамъ, сж станали 18 катастрофи, съ повече отъ 40 смъртни случаи — азъ моля да заблѣжките туй: трамвайни работници, отъ публиката мѣже, жени и дѣца сж смазани отъ трамваитѣ. Може да мислите, че туй е безразлично за министерството, за правителството, може да мислите, че туй е безразлично за Народното събрание — е, да, то е отъ компетентността на общината, но ако общината, въ лицето на това свое постоянно присѣствие, не взима нужнитѣ мѣрки, немѣ правителството не е длъжно да се загрижи за сигурността на софийската публика и за работниците въ трамваитѣ?

Най-сетнѣ, искамъ да отблѣжа, че фактъ е, че има полицейско съдѣйствие — г. Радославовъ може да не знае, но азъ знамъ много добрѣ. Защото отъ зарана самъ наблюдавахъ и видѣхъ, че всѣка трамвайна кола, която е пусната сега въ движение и която се кара или отъ контролоръ, или отъ писаръ-чиновникъ въ трамвайната дирекция, който не е похващалъ досега никаква спирачка или трамвай, че въ всѣка такава трамвайна кола има по 2—3 стражари, които стоятъ тамъ и които очевидно пазятъ този, който кара трамвая. Азъ питамъ, за какво го пазятъ, тогава, когато нѣма никаква опасност за нападение? Очевидно, съ това се иска да се внесе извѣстно смущение между самитѣ работници и да се даде видъ на останалитѣ работници, че трамваитѣ скоро ще тръгнатъ и че полицията е съ дирекцията, че правителството е съ дирекцията, и че всички поддържатъ именно дирекцията.

Ето защо взимамъ актъ отъ обясненията на г. министра на вътрѣшнитѣ работи, че ще направи потрѣбното . . .

Министъръ-прѣдседателъ д-ръ В. Радославовъ: Само насилия да нѣма.

Г. Димитровъ: Никакви насилия нѣма и нѣма да има, стига да нѣма прѣдизвикателство отъ страна на полицията.

Министъръ-прѣдседателъ д-ръ В. Радославовъ: Полицията не се мѣси.

Прѣдседателъ: Понеже врѣмето, опрѣдѣлено за питанія, измина, ще пристѣпимъ къмъ дневния редъ.

А. Механджийски: Моето питане, г. прѣдседателю, какво стана?

С. Златевъ: Г. прѣдседателю! Ще Ви прочета чл. 60 отъ правилника за вътрѣшния редъ въ камарата. Той казва: (Чете) „Питанія отъ прѣдставителитѣ могатъ да се отправятъ къмъ министритѣ и къмъ бюрото въ началото на засѣданието, като прѣдварително се прѣдставятъ на прѣдседателя писмено. Никое питане не може да трае повече отъ 1/4 часъ. Щомъ се измине 1/2 часъ отъ началото на засѣданието, прѣдседателъ е отлага питаніята за началото на слѣдното засѣдание“. Азъ питамъ г. прѣдседателя, защо питането ми отъ 9 май и досега още не го е съобщилъ на камарата?

Прѣдседателъ: Ето ги тукъ всички — единъ цѣлъ томъ отъ питанія. Разпрѣдѣлени сж по министерства, и, както сж постѣпили, тѣй сж и наредени, и тѣй имъ се отговаря. Понеже по питаніята не може да се говори повече отъ 1/2 часъ, затуй не могатъ да минатъ всичкитѣ. Прѣдседателството изпѣлжава свояа дѣлжъ.

С. Златевъ: Азъ ще Ви напомня, че въ правилника е казано, че засѣданията на камарата се откриватъ въ 2 ч.

Прѣдседателъ: Сега се отговори на едно питане, другъ пакъ ще се отговори на друго. На всички по редъ ще се отговори.

С. Златевъ: Азъ не мога да разбера, защо питане, внесено днесъ, го съобщавате на камарата, а моето питане отъ 9 май още и досега не е съобщено.

Прѣдседателъ: Защото народното прѣдставителство поиска да се отговори сега на туй питане. Азъ поискахъ позволение отъ него за това.

А. Механджийски: Г. прѣдседателю! Моето питане, отправено къмъ г. министра на войната, по отношение на доброволцитѣ младежи, вземени сега новобранци, не търпи отлагане, защото тѣзи младежи доброволци въ вторникъ трѣбва да се явятъ по чиститѣ си. Затова моля Ви да го съобщите, за да ми отговори г. министърътъ на войната.

Прѣдседателъ: Съобщено е на г. министра на войната въ рѣписъ, но като не позволява правилникътъ за питаніята повече отъ 1/2 часъ, не мога да допусна това, защото и най-малкото нарушение на правилника, което става неволно отъ прѣдседателството, прѣдизвиква протести, а вие всѣка минута правите нарушения на правилника.

С. Златевъ: Г. прѣдседателю! Правилникътъ казва още, че засѣданието се открива въ 2 ч. подиръ обѣдъ, а не въ 4 ч.

Прѣдседателъ: Оставете, г-да, да работимъ по-нататкъ.

К. Бозвелиевъ: Азъ моля г. министра на вътрѣшнитѣ работи да каже, кога ще бжде готовъ да отговори на моето питане.

Министъръ-прѣдседателъ д-ръ В. Радославовъ: Нѣмамъ свѣдѣния отъ едина окръгъ. Вие искате за два окръга наеднѣжъ. Не сж събрани свѣдѣния отъ едина окръгъ.

Н. Бозвелиевъ: Нема досега не сж били събрали свѣдѣния?

Министъръ-прѣдседателъ д-ръ В. Радославовъ: Само отъ единъ окръгъ сж събрани. Азъ не съмъ кривъ за това. Ще Ви отговоря въ слѣдующето заседание.

Прѣдседателъ: Минаваме къмъ дневния редъ — на първо мѣсто, докладъ на прошетарната комисиия.

Моля г. докладчика да докладва прошенията.

Докладчикъ С. Календеровъ: Г. г. народни прѣдставители! Кметътъ на с. Жълти-брѣгъ, Хасковска околия, е подалъ една молба до Народното събрание, съ която иска да се отстъпи на селото една държавна гора подъ название „Коджа-кору“ отъ 100 декара и друга подъ название „Постолица“ отъ 800 декара. Тази гора е държавна, обаче, пашата въ нея е общинска. Водилъ се е споръ между селото и държавата за сжщата гора; сждътъ окончателно е призналъ, че гората принадлежи на държавата, а ползуването отъ пашата — на селото. Понеже гората е маломѣрна, както виждате — едното парче е 800 декара, а другото е 100 декара — запитано Министерството на земледѣлието и държавните имоти отъ Народното събрание, какво е неговото мнѣние, министерството съ писмо отъ 14 мартъ 1912 г. казва, че, прѣдъ видъ на двойственото владѣние на гората, е на мнѣние да се уважи молбата на жителитъ на с. Жълти-брѣгъ, като имъ се отстъпи гората. Комисията, възъ основа на това писмо и възъ основа на даннитъ въ рѣписката, отъ които се вижда, че тая гора се намира въ границитъ на туй село и че е маломѣрна, е на мнѣние да се отстъпи на туй село, срѣщу стойността по рѣдѣние, което ще даде една назначена отъ държавата комисиия.

Дѣлжа да изтъкна прѣдъ Народното събрание, че има двѣ съседни села на тая гора, които като се научили, че жителитъ на с. Жълти-брѣгъ искатъ да имъ се отстъпи тая гора отъ държавата срѣщу стойността ѝ, претендиратъ за нея и казватъ: „Извадете я на търгъ, та и ние да вземемъ участие въ покупката на тая гора“. Обаче, комисията, на основание даннитъ, които има къмъ рѣписката, и на основание събранитъ свѣдѣния отъ Министерството на земледѣлието и държавните имоти, чрѣзъ неговитъ органи, лѣсничейтъ, както се вижда и отъ чертежитъ, приложени къмъ тѣзи свѣдѣния, че тази гора се намира въ землището на с. Жълти-брѣгъ, а оиѣзи села отстоятъ отъсрани и гората не е въ тѣхната черта, комисията, казвамъ, като имаше всичко туй прѣдъ видъ, рѣши да моли Народното събрание да се уважи молбата на жителитъ на с. Жълти-брѣгъ, Хасковска околия.

А. Стамболийски: Колко декара е тази гора?

Докладчикъ С. Календеровъ: Точно не е измѣрена, но, споредъ свѣдѣнията, едната е около 800 декара, а другата около 100 декара.

А. Стамболийски: Каква цѣна иска държавата?

Докладчикъ С. Календеровъ: Нѣма опрѣдѣлена цѣна.

А. Стамболийски: Тѣ не прѣдлагатъ ли?

Докладчикъ С. Календеровъ: Тѣ не прѣдлагатъ, а комисията намира, че оцѣната на гората може да стане отъ една комисия, назначена отъ държавата.

А. Христовъ и Р. Маджаровъ: А-а-а!

А. Стамболийски: Трѣбва да се знае цѣната.

Докладчикъ С. Календеровъ: Тия сж свѣдѣнията по дѣлото. Комисията е на такова мнѣние. Народното събрание е властно да вземе такова рѣшение, каквото иска.

А. Ляпчевъ: Какво е мнѣнието на Министерството на финанситъ?

Докладчикъ С. Календеровъ: Мнѣнието на Министерството на финанситъ е пакъ такова. Ще ви прочета самото писмо. Министерството казва: (Чете) „Г. прѣдседателю! Отъ допълнителнитъ свѣдѣния, които се получиха въ министерството за гората, за които се касае писмото Ви подъ насрѣщния №, се установява, че пашата въ тая гора е присъдена на жителитъ на с. Жълти-брѣгъ, а гората — на държавата. Прѣдъ видъ на туй двойствено владѣние на тази гора, на мнѣние съмъ да се продаде гората на селото“. Това е мнѣнието на Министерството на финанситъ.

Прѣдседателъ: Има думата г. Андрѣй Ляпчевъ.

А. Ляпчевъ: Не зная, доколко азъ правилно търся, но не можахъ да намѣря въ списъка, който ми е прѣдставенъ за тия прошения, това, за което е думата. Подъ кой номеръ е, г. докладчикъ, това прошение?

Докладчикъ С. Календеровъ: Подъ № 33.

А. Ляпчевъ: Значи, Ванчо Стойковъ, общински кметъ на с. Жълти-брѣгъ — на негово име е прошеянето.

Докладчикъ С. Календеровъ: Да.

А. Ляпчевъ: Г. г. народни прѣдставители! Въпросътъ е този: една гора отъ 800 декара приблизително, друга отъ 100 декара, които се нахождатъ въ землището на с. Жълти-брѣгъ и въ които гори правото на паша било прѣдоставено на с. Жълти-брѣгъ, да се отстъпятъ срѣщу извѣстна цѣна на сжщото това село. Нужнитъ съгласия на Министерството на земледѣлието и държавните имоти — прѣдполагамъ и това на отдѣлението за горитъ — трѣбва да бждатъ вземени. Не е въпросъ само, че се отчуждава държавенъ имотъ, а е въпросъ, че се отчуждава гора, а не чухъ да има нѣкакви свѣдѣния отъ отдѣлението за горитъ тукъ. Г. докладчикъ, има ли такива свѣдѣния?

Докладчикъ С. Календеровъ: Какво отдѣление, когато Министерството на земледѣлието и държавните имоти дава такива свѣдѣния.

А. Ляпчевъ: Добрѣ! Да допуснемъ, че това е прието отъ министерството. Остава въ такъвъ случай да рѣшимъ послѣдния въпросъ: на каква цѣна трѣбва да се отстъпи гората? Самъ г. докладчикътъ ни заявява, че по въпроса за цѣната е властно Народното събрание. Народното събрание за много работи може да бжде властно, но и то, като властно, трѣбва да наложи извѣстни ограничения на себе си. Едно отъ тѣзи ограничения, което по никой начинъ Народното събрание не бива да прѣстъпва, е туй, че то прѣди да дава гората въ случая на с. Жълти-брѣгъ и да каже, че я дава на туй село по цѣна, каквато опрѣдѣли нѣкаква комисия, прѣпоръчана отъ Народното събрание, азъ съмѣтамъ, че правилното е редовното е да се прѣдостави на Министерството на земледѣлието и държавните имоти да посочи, на каква цѣна намира то за добрѣ да се отстъпи тази гора въ собственостъ на с. Жълти-брѣгъ и по какъвъ начинъ ще трѣбва да се изплаща, а цѣлото

това е предметът на законопроекта. Такъв един законопроект трябва да се внесе тук от Министерството на земледелието и държавните имоти. Тъй се законодателствува.

Д. Кьорчев: Чрез решение става това, а не чрез законопроект.

А. Ляпчев: То трябва да стане чрез законопроект, а не чрез решение, г. Кьорчев.

Д. Кьорчев: За този случай не е нужен законопроект.

Председателът: Моля Ви се, г. Кьорчев, не прѣсичайте.

А. Ляпчев: Да ли да бъде чрез законопроект или чрез решение? Не може да бъде решение, г. Кьорчев, . . .

Д. Кьорчев: Аз ще Ви кажа, че може.

А. Ляпчев: . . . защото се касае да се отчужди един държавен имот извън реда, по който стават отчужденията по законитѣ. Ако това отчуждаване би могло да стане по съществуващите закони, нѣмаше да сезират Народното събрание, да се съгласимъ ли или не, а то става така, понеже въ законитѣ не е прѣдвидено. И какъ ще се уреди този въпросъ, освѣнъ съ законъ?

Д. Кьорчев: И решението има сила на законъ.

А. Ляпчев: А, не. Решението може да има сила на законъ, когато е въпросъ да се одобри нѣщо станало, понеже не можемъ да го прѣдотвратимъ.

Д. Кьорчев: Азъ ще Ви кажа, че може.

А. Ляпчев: Но когато е въпросъ да се създаде нѣкое право, ние, за добрия редъ, трябва да минемъ цѣлата процедура на законодателствуване — да внесе надлежното министерство единъ законопроектъ. Такъвъ е редътъ.

П. Генадиев: Че вие безъ законъ, безъ предложение ограбихте горитѣ на цѣло Чепеларско и Брациговско. Безъ законъ, безъ предложение приложихте едно решение за покровителствуване на своитѣ партизани.

А. Ляпчев: Г. Генадиев, навѣрно, не знае какво приказва. Не съмъ ограбвалъ никакви гори, а ако е имало да се приложатъ законитѣ, тѣ сж били прилагани. Вѣроятно, той иска да каже, че тѣзи гори сж прибрали отъ държавата, а не че сж раздавани нѣкому. Когато сме раздавали гори, внасяли сме специаленъ законопроектъ, за да ги раздаваме, а не по решение.

Ето защо, мисля, че въпросътъ е много ясенъ. Трѣбва да се опрѣдѣли въ случая, на каква цѣна ще трѣбва да отстъпимъ гората, какъ ще става изплащането, защото, да не се забравя, че винаги сж готови да се съгласятъ ония, на които се отстъпватъ държавни имоти, на каквато и цѣна да е, като казватъ: „Единъжъ да добиемъ това право, пъкъ послѣ досежно плащането, като не върви, ще добиемъ облекчение“. И тѣй, за да стане всичко по реда, трѣбва надлежниятъ министъръ да ни сезира съ единъ законопроектъ, а другото, което правимъ тукъ ние сега, ни повече, ни по-малко, е едно безредице, да не кажа по-голямъ дума.

Д. Кьорчев: Тукъ има едно ненормално владѣние на единъ имотъ — пасище.

Председателът: Моля, г. Кьорчев, не прѣсичайте.

А. Ляпчев: Владѣнието е опрѣдѣлено, споредъ закона за горитѣ. Ако държавата намира за нужно да задържи тази гора за себе си, тя ще отчужди правото на паша и ще го плати. Така е законътъ за горитѣ. Ако ли тя не намира за нужно да я отчужди, тя тогавъ може да продаде гората. Но понеже селянитѣ ходатайствуватъ и министерството намира за добръ да се отстъпи гората, тогава министерството, вмѣсто тѣзи положения тукъ, трѣбва да внесе нужния законопроектъ и въпросътъ да си върви по нормалния редъ.

Председателът: Правите ли нѣкакво предложение, г. Ляпчев?

А. Ляпчев: Прави слѣдното предложение: настоящата молба да се повърне въ Министерството на земледелието и държавните имоти, като се подкажи, то да внесе нужния законопроектъ за продаване или отстъпване тази гора на даденото село, ако министерството намира за добръ; ако ли пъкъ не намира за добръ това, тогавъ да отчужди правото на паша на селянитѣ.

Председателът: Има думата г. Недѣлчо Георгиевъ.

Н. Георгиев: Г. г. народни прѣдставители! Тукъ имаме една молба отъ жителитѣ на с. Жълти-брѣгъ, подписана отъ общинския кометъ. Вие ще се съгласите, че ако удовлетворимъ тѣхното заявление, тѣй както е, просто да се отстъпи на жителитѣ на с. Жълти-брѣгъ гората, съ туй ще създадемъ една неприятностъ на самитѣ жители, които, нѣма да минатъ дълги години, а може-би слѣдъ една година, като правятъ вноскитѣ за имота, да се отнесатъ до сѣдилището. Такъвъ примѣръ, безъ разлика, има въ с. Бацова-махала, Никополска околия, въ 1902 г. Подаватъ едно заявление да се отстъпи на жителитѣ на с. Бацова-махала известна частъ държавно пасище; Народното събрание рѣшава тѣй: отстъпва се на жителитѣ на с. Бацова-махала това пасище; обаче, когато дохожда въпросътъ да се внасятъ вноскитѣ, понеже то не е дадено на общината, та тя да има грижата, да може да сключи заемъ или както и да с, за да го заплати, трѣгватъ да събиратъ пари отъ жителитѣ. Добръ, ама ще се съгласите, че половината, ако не една четвъртъ, отъ хората, нѣматъ пари; казватъ: „Азъ хлѣбъ нѣмамъ, отдѣ ще взема пари да купя имотъ“, а други пъкъ казватъ: „Азъ имамъ достатъчно имотъ, който има нужда да го взема“. Събиратъ се жителитѣ, които иматъ пари, и внасятъ стойността. Минаватъ се 2—3 години. Слѣдъ туй, другитѣ казватъ: „Каква е тая работа! Решението на Народното събрание е, че се отстъпва за жителитѣ на селото общо, а сега го завладѣха други хора; и ние ще се ползуваме“. Добръ, ама ония хора сж платили паритѣ. Работата стои така, и виждаме, че отъ 1902 г. до днесъ хората сж въ сѣдилищата. До таква положение ще докараме и тѣзи хора. Моето мнѣние е, че тѣй, както искатъ жителитѣ на с. Жълти-брѣгъ, ние, Народното събрание, можемъ да рѣшимъ, че въпросната гора, половината отъ която си владѣятъ и безъ туй, която е пасище, а искатъ другата половина, се отстъпва не въ смисълъ на жителитѣ на с. Жълти-брѣгъ, а на общината. Даже, споредъ мене, по-хубаво ще бъде . . .

А. Стамболийски: На училището.

Н. Георгиев: . . . да я отстъпимъ на училището, за създаване на училищенъ фондъ. Тогавъ нѣма да има споръ между жителитѣ на общината.

От друга страна, тъй, както се иска сега, не бива да вървим по този ред — само съ известно решение да даваме държавен имот — защото знаем от миналото, какви нередности са ставали. Най-хубаво ще бъде, такива заявления, след като дойдат тук и комисията даде заключение или мнение, че трябва да се удовлетвори — а, според мене, би трябвало и тези, които се оставят без последиствие, да се докладват, защото иначе ще бъдем просто една регистратура, че туй се одобрява или не, та всички трябва да се докладват — и Народното събрание се произнесе, че е съгласно да се отстъпи известен имот на община или на жители на общината, да се застави надлежното министерство да внесе законопроекта. Ние да се произнесем тук по принцип, че министерството трябва да внесе законопроекта, защото, ако върнем всички, министерството няма да знае по кои да внесе законопроекта.

Колкото по въпроса, че някаква комисия да определи цѣната, не бива да оставим общината или жителите на селото да ги разиграват известни хора по оцѣнката. Ние ще трябва тук най-напред, въ комисията, да съберем свѣдѣния, като каква цѣна приблизително струват тия имоти тамъ, и тогава Народното събрание ще трябва да се произнесе на каква цѣна ще трябва да се отстъпи, било по-голяма или по-малка, но не бива да оставяме една комисия да ходи да разиграва хората.

Впрочемъ, ние от нашата група, като се произнасяме по принципъ, че сме за отстъпването, сме на мнение туй искане да се припрати въ министерството да ни го представи то съ законопроекта, а комисията да събере свѣдѣния приблизително колко струват тия имоти, за да може да се определи цѣната; освѣнъ това, тия имоти да се остави на училището, защото това е най-болниятъ въпросъ у насъ, че както виждате, няма училища въ цѣла България, и затова намѣсто да отстъпваме тия имоти на отѣлни лица, да ги отстъпваме на училищата.

Прѣдседателъ: Има думата г. Марко Турлаковъ.

М. Турлаковъ: Г. г. народни прѣдставители! По-наивамъ това мѣсто, минавалъ съмъ прѣзъ него. Въ въпросната гора, за която е подадено това заявление, може да се каже, дѣто има една приказка, кокошките на хората са всѣки денъ вѣтрѣ.

Докладчикъ С. Календеровъ: И тукъ въ прошлѣното туй пише.

М. Турлаковъ: Тя е нужна на хората и затуй тѣ са подали заявление. Само че заявлението, въ каквато форма е подадено, ми се струва, неправилно е подадено. И за туй, за да не създаваме отпослѣ, както каза нашиятъ другаръ, главоболия или неразбории между жителите на селото, най-добъръ е, щомъ изглежда, че народното прѣдставителство не е противъ да имъ се отстъпи гората — то е почти пасище, не е гора — вмѣсто да се отстъпи така, да се отложи този въпросъ, да стане въ формата на единъ законопроектъ и да се продаде гората съ една по-умѣрена цѣна на училището на селото, защото въ такъвъ случай ще удовлетворишъ исканията на закона за народното просвѣщение — чл. 106.

Х. Бояджиевъ: Може ли училището да го плати?

Недѣлчо Георгиевъ: Ако не може, ще сключи заемъ.

М. Турлаковъ: Ами на общината кой ще даде пари, ако тя няма? На-ли чл. 106 отъ закона за на-

родното просвѣщение задължава общините да отстъпватъ отъ мерите си и пр.? Ако ли толкова вече признавате, че общината се оказва несъстоятелна, тогава дайте да отстъпимъ тази гора на училището, вмѣсто да създаваме отпослѣ главоболия: едни да платятъ, да излъзатъ собственици и да отидатъ да се каратъ въ сѣдилищата съ други.

Споредъ мене, най-добъръ е да се отложи този въпросъ, като се внесе законопроекта, и по една минимална цѣна да се продаде гората на училището, да служи като училищенъ имотъ.

Х. Бояджиевъ: Това е по-право.

Прѣдседателъ: Има думата г. Йорданъ Йоновъ.

Й. Йоновъ: Г. г. народни прѣдставители! Отъ едно писмо на Министерството на земледѣлието и държавните имоти № 2510 отъ 14 мартъ 1912 г. се вижда, че земята е въ разположение на това село и че съдѣтъ съ решение счита жителите като собственици — правото на паша е тѣхно; значи, само дърветата са на държавата. Единъ денъ, когато ще изчезнатъ дърветата, държавата няма да има нищо. Ето защо, тукъ се касае въпросътъ за гората, но не и за земята.

А. Ляпчевъ: Не е вѣрно. Който има дървета, той е и собственикъ на земята.

Й. Йоновъ: Г. Ляпчевъ! Вие сте правъ да искате, щото по законодателенъ редъ да се отстъпи, но питамъ Ви азъ, ако земята вѣчно ще бъде Ваша, Вие сте господаръ на нея, но никога нѣмате право да се ползвате отъ нея, защото правото е на мене и моя добитѣкъ може да пасе тамъ, какъвъ собственикъ сте Вие?

А. Ляпчевъ: Ще посади гора и няма да позволя на добитѣка Ви да пасе.

Й. Йоновъ: Ама и азъ имамъ това право. Ако ти вземешъ да сажашъ гора по такъвъ начинъ, щото да прѣчинятъ на пашата на добитѣка ми и на моите кокошки, както каза уважаемиятъ земледѣлецъ, ще те пусна ли да пасешъ? (Общъ смѣхъ) Извинете, азъ искахъ да кажа, да пасе добитѣкътъ Ви.

Въ такъвъ случай, г. г. народни прѣдставители, и азъ ще се присѣдиня къмъ мнѣнието на прѣждеговорившия отъ земледѣлците, да се съгласи и г. докладчикътъ, нека се отложи тая работа, да отиде въ комисията, обаче, да се разисква по-добъръ, какъ трябва да стане прѣхвърлянето, да се разисква и въпросътъ по оцѣнката. И азъ мисля, че въ такъвъ случай, когато това село е придобило право по съдебенъ редъ да се ползува добитѣкътъ му отъ паша, не остава нищо на държавата, освѣнъ да назначи една комисия да оцѣни, колко струва тая гора, и тогава да я продаде, било на училището, било на селото, както намѣри за добъръ. Тѣй че, ще моля и Народното събрание и г. докладчика да се съгласи съ това, за да може да стане нѣщо. Но и дума не може да става, че тази мера може да се даде на друго село, когато има решение отъ съдебните власти.

Прѣдседателъ: Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ С. Календеровъ: Г. г. народни прѣдставители! Искането на нѣкои отъ г. г. прѣждеговорившите, да се отстъпи гората на училището, и азъ го намирамъ, че е неумѣстно. Защо? Затова, защото тая гора не може да се експлоатира отъ училището и да му дава доходи. Вие чухте отъ доклада и отъ прѣждеговорившия, че селото има право на паша върху тая земя, значи, тя му е необходима за

пасене на неговия добитък. Тогава ще има пакъ двойствено владѣние. Вие знаете, че у насъ има училищно настоятелство. Ще туримъ въ споръ двѣ юридически лица: училищното настоятелство ще иска да се ползува отъ гората за училището, общинскиятъ съвѣтъ ще иска добитъкътъ на селото да пасе.

Недѣлчо Георгиевъ: Тогава, да се отстъпи на общината за общо ползуване на добитъка.

Докладчикъ С. Календеровъ: За да нѣма споръ върху туй, какъ ще се изплати тая гора и да не я заплащатъ нѣкои жители, че да я присвоятъ частно, туй ние не трѣбва да допуснемъ. Тая гора трѣбва да стане балталъкъ за селото, а по закона за имуществата, собствеността и сервитутитъ, балталъцитъ не подлежатъ на отчуждение. И тая гора ще бѣде балталъкъ и не ще подлежи на отчуждение, а, слѣдователно, и на никаква подѣлба. Тя ще си остане едно цѣло и ония жители, които живѣятъ въ това село, ще иматъ право да се ползуватъ отъ тая гора, и частно не ще я плащатъ, а ще трѣбва да се плаща отъ бюджета на общината.

А. Димитровъ: Тогава, да се промѣни редакцията — да се каже, че се отстъпва на селото.

Докладчикъ С. Календеровъ: Разбира се, на селото. Неподѣлима е, неотчуждаема; слѣдователно, не може да я взематъ нѣколко души само, а другитъ да бждатъ лишени.

По въпроса за цѣната азъ казахъ, че комисията нѣмаше никакви свѣдѣния, колко струва, и е на мнѣние, че може да стане продажба по цѣната, която ще се опредѣли отъ една комисия, каквато се прѣдвизжда по закона за общественитъ прѣдприятия, за публичнитъ търгове. Слѣдователно, мисля, че Народното събрание нѣма да рискува нищо, ако съ едно рѣшение даде мандатъ на Министерството на земледѣлието и държавнитъ имоти, което да разпреди, щото да стане оцѣнката на тази гора и да се плати цѣната отъ селото. Иначе, ще замедлимъ работата. Това село прѣди три години се е обърнало къмъ Народното събрание и сега, ако я отложите пакъ, ще остане за подиръ една година да се разрѣши.

Недѣлчо Георгиевъ: Ще излѣзе, че сме властни да продаваме, а не сме властни да опредѣляме цѣната.

Прѣседателъ: Моля, не прѣсичайте оратора.

Докладчикъ С. Календеровъ: Казахъ, че цѣната ще се опредѣли отъ една комисия. Ако имате свѣдѣния и можете тукъ да оцѣните гората, нека я оцѣни Народното събрание.

Недѣлчо Георгиевъ: Това е работа на комисията.

Докладчикъ С. Календеровъ: Но ние въ комисията нѣмаме тѣзи свѣдѣния.

Прѣседателъ: Има думата г. министърътъ на правосъдието.

Министъръ Х. Поповъ: Г. г. народни прѣдставители! Въпросътъ, който повдигна г. Ляпчевъ, заслужава да се обясни прѣди всички юридически — кога трѣбва законъ и кога трѣбва рѣшение по дадена материя — защото той е най-важниятъ въпросъ отъ конституционно гледище. По моитъ понятия, законъ се издава тогава, когато се създава обективно право, абстрактни постановления.

Д. Кьорчевъ: Задължителни за всички.

Министъръ Х. Поповъ: Да. — Когато е въпросъ за субективно право, т. е. за такива правоотношения, въ които сж извѣстни субектитъ, тамъ не се създава законъ, освѣнъ ако съ законъ се иска законъ, както е напр. законътъ за бюджета. Въпросътъ за бюджета е много добръ обмисленъ отъ Зоръа въ книгата му „Staatsrecht“. Бюджетътъ, казва той, строго взето, не е абстрактно право — той е за конкретни случаи: прѣзъ тази година ще се плати на този толкова, на онзи толкова — но повече конституционни закони изрично казватъ, че той трѣбва да бѣде законъ, т. е. трѣбва да има форма на законъ, ще бѣде три пѣти четенъ и т. н., както се внася законъ, така ще се внесе и бюджетътъ. Но принципътъ си остава пакъ принципъ — че закони се създаватъ, когато Народното събрание иска да създаде абстрактни правоотношения, обективно право, както го наричатъ юриститъ. Когато се касае за конкретни случаи, за конкретни правоотношения, това, което юриститъ наричатъ субективни правоотношения, общо правило е, че тамъ нѣма законъ, тамъ има постановления, рѣшения; законъ не се създава, освѣнъ ако съ законъ пакъ се прави изключение.

Така като се разсуждава, какво имаме въ настоящия случай. Имамъ едно субективно правоотношение, а не обективно. Това не е абстрактно понятие, не е обективно право. Извѣстно юридическо лице, което е пакъ извѣстенъ субектъ на право, иска отъ друго юридическо лице, сжщо извѣстенъ субектъ на право, да му продаде единъ прѣдметъ, една гора. Понеже съ държавнитъ имоти разполага Народното събрание, то може да я продаде, може да не я продаде, точно тѣй, както правятъ частни лица, само че тукъ има извѣстни ограничения. Ergo, понеже въпросътъ е конкретенъ, по тѣзи разсуждения, не трѣбва да има законъ, а може да се свѣрши съ рѣшение.

И такава е практиката на нашитъ Народни събрания. Азъ ще ви цитирамъ само нѣколко рѣшения отъ 1910 г. — тогава сж били на власт демократитъ, безспорно — да видите, че тогава е ставала тая работа съ рѣшения.

А. Ляпчевъ: Азъ съмъ отстъпвалъ въ подобни случаи гори, като съмъ вземалъ отговорностъ за тѣхъ, и съмъ сезиралъ Народното събрание отъ страна на министерството, а не по този начинъ — дори цѣната да не бѣде опредѣлена.

Министъръ Х. Поповъ: То е другъ въпросъ. Азъ говоря юридически. — Напр., имате рѣшение за повръщане на с. Балабанлий, Новозагорска околия, турскитъ гробища, находящи се въ сжщото село; имате рѣшение за подаряване на гр. Трънъ държавното здание „Конакътъ“. Защо е рѣшение? Защото е конкретенъ случай. Не е обективно правоотношение, та да има нужда отъ законъ. Има и друго рѣшение — пакъ въ вашето управление — за подаряване на благотѣлното дружество „Добрий самарянинъ“ въ Стара-Загора държавно здание въ сжщия градъ, въ което се помѣщава болницата, и т. н. Азъ мога да ви цитирамъ маса рѣшения и въ ваше врѣме и въ прѣдидущето.

Истина е, че се прави у насъ нѣкакъ си смѣшание на тѣзи понятия — често пѣти намираме законъ тамъ, дѣто трѣбва да е рѣшение — затуй, защото нашето Народно събрание още нѣма единъ ясенъ критериумъ за това, да го установи единъ завинаги и да не се прави такова смѣшание на понятия. И често пѣти, като четете човѣкъ, ако нѣма една ръководяща нишка, ще се чуди, защо едно и сжщо нѣщо тукъ се нарича законъ, а тамъ рѣшение. То е затуй, защото нѣма ясенъ критериумъ. Защо, напр., пакъ въ демократическо врѣме се нарича законъ за

разпродаване на находищата се въ държавните складове кампина и морска сол? Защо? На-да-ли и тѣ сж знаели защо. Сигурно, защото работата имъ се видѣла по-важна. Едно се установи тукъ въ XV-то обикновено Народно събрание, че когато се касае за суми отпуснати било свѣрхсметно или по бюджета — г. Теодоровъ искаше и ние се съгласихме отъ тамъ (Сочи лѣвицата) — сѣ съ законъ да бжде. Формата да бжде форма на законъ, а иначе е пакъ конкретно понятие. Ето този законъ, който се нарича отъ демократитѣ законъ за разпродаване, смѣло може да се нарече рѣшение, защото нѣма другъ критеріумъ. Но понеже това се е видѣло на законодателя нѣщо по-важно, той го е нареклъ законъ. Въ сжщностъ юридически то не издържа критика.

А. Ляпчевъ: Защото и бюджетътъ не издържа критика юридически, но сѣ се иска съ законъ да бжде.

Д. Кьорчевъ: Конституцията го казва.

Прѣдседателъ: Моля, г-да, не прѣсичайте.

Министъръ Х. Поповъ: Сжщо имате, напр., рѣшение за опрощаване 266.000 л., дължими на държавното съкровище отъ несѣстоятелни, умрѣли и пр., пакъ въ демократическо врѣме. Сжщото и ние правимъ сега. Защо съ рѣшение? Защото сж конкретни, субективни правоотношения. Само този е критеріумътъ, нѣма другъ. И, слѣдователно, по принципъ г. Ляпчевъ не трѣбва да поддържа това мнѣние, защото не го е поддържалъ и когато е билъ министъръ, не е издържалъ всичко това, когато е управлявалъ.

А. Ляпчевъ: Това, което се отнася до мене, е издържано.

Министъръ Х. Поповъ: Не с.

А. Ляпчевъ: Разслѣдвайте и ще видите, че не се отнася до мене.

Министъръ Х. Поповъ: Азъ вѣрвамъ и нѣмамъ врѣме да занимавамъ народното прѣдставителство; вземете всички рѣшения за горитѣ, тѣ не ставатъ съ законъ.

А. Ляпчевъ: Азъ не говоря за всички, а за себе си.

Министъръ Х. Поповъ: Ако искате да урегулируете общи начала съ горитѣ, разбирамъ, то ще бжде съ законъ, но, ако искате да продадете една гора отъ 100 или отъ 800 декара, конкретно опрѣдѣлена, юридически не сте длъжни да създавате законъ. Ето защо, казвамъ, по това начало трѣбва тѣй да се ржководи Народното събрание, както и по-рано, че въ конкретния случай съ рѣшение може да се разрѣши този въпросъ, а не съ законъ.

Сега, относително цѣната. Тукъ ви казватъ, че една комисия ще я опрѣдѣли. Може ли това, или не може? Вие ще намѣрите въ нашата практика сжщо, че може. И гражданскитѣ закони сжщо позволяватъ. Когато азъ прѣдлагамъ и другъ акцантира, когато се съгласяваме върху прѣдмета, цѣната може да се опрѣдѣли отослѣ отъ трето лице. Важното е съединението на волитѣ; съглашението задължава контрагентитѣ. Така щото, като погледнемъ отъ гледището на гражданското право, пакъ е възможно. Щомъ Народното събрание приеме да се продаде тази гора на тѣзи селяни, а цѣната да се опрѣдѣли тѣкмо тѣй, както тѣ искатъ, отъ една комисия, тогава вече сдѣлката е свършена, и когато вече цѣната се опрѣдѣли окончателно, всичко се свършва. Тѣй щото, и това е възможно.

А. Стамболийски: Кой ще одобри по-послѣ цѣната?

Министъръ Х. Поповъ: Народното събрание сега е господарь да каже: азъ не давамъ имота на селянитѣ, азъ ще го държа за държавата. Това е фактически въпросъ. Вие сте напълно господари да кажете: „Ние не щемъ да продадемъ гората“, но, както виждате, мотивитѣ, които изложи г. докладчикътъ, сж много основателни. Първата гора е маломѣрна, много нужна на това село. Нѣма особена причина да подозирамъ, че тукъ се гони нѣщо незаконно. Затуй азъ мисля, че е справедливо да се приеме рѣшението на комисията, толкозъ повече, че компетентнитѣ министерства сж дали мнѣнията си; нѣма никакво основание да се откаже. Затова, казвамъ, че това рѣшение трѣбва да се приеме, както се прѣдлага, при все че азъ не станахъ за това, а станахъ да говоря по принципъ, да ви изложа работата, за да не ви смущава това, че туй става съ рѣшение, а не съ законъ.

А. Ляпчевъ: Защото има законъ за тази материя, и той не се съблюдава, затуй казвамъ, че трѣбва законъ. Тамъ е казано какво трѣбва да стане въ такива случаи.

Д-ръ П. Табурновъ: Какъвъ законъ?

А. Ляпчевъ: Законътъ за горитѣ.

Д-ръ П. Табурновъ: Кѣдѣ има казано подобно нѣщо въ закона за горитѣ?

А. Ляпчевъ: Има.

Прѣдседателъ: (Звъни) Моля, г-да, не прѣсичайте.

Министъръ Х. Поповъ: Г. Ляпчевъ! Моего мнѣние е друго. Законъ за горитѣ че има — кой не знае? Много закони за горитѣ има и всѣки денъ имаме работа съ тѣхъ. Но въпросътъ е, че не може за всѣка продажба да излиза законъ. Това ще бжде не законодателство, а ще обърнемъ законодателното тѣло на сѣдийство и на изпълнителна власт, когато изпълнителната власт тукъ, у насъ, е изключение.

А. Ляпчевъ: А Народното събрание е, за да върши продажби?

Министъръ Х. Поповъ: То върши продажби, защото нѣма кой да продава имотитѣ на държавата.

А. Ляпчевъ: Има законъ, по който става продажбата на държавнитѣ имоти.

Прѣдседателъ: Ама, г. Ляпчевъ, стига сте прѣсичали.

Министъръ Х. Поповъ: Знал, че има законъ и знаа какво казва той. Само че всѣка продажба да става съ законъ — това го нѣма никѣдѣ. Тамъ е нашиятъ споръ. Какъ ще се ржководимъ, когато правимъ продажба — за това има законъ.

Д. Кьорчевъ: Него го шокира тукъ цѣната.

А. Ляпчевъ: Редътъ ме шокира.

Д. Кьорчевъ: Редътъ е правилентъ.

Прѣдседателъ: Има думата г. Павелъ Генадиевъ.

П. Генадиев: Г. г. народни представители! Нѣмаше да взема думата по този въпросъ, ако не бѣше ме прѣдизвикалъ бившиятъ министъръ г. Ляпчевъ.

Колкото се отнася до прѣдложението, това село, слѣдъ като е водило дълги години процесъ съ държавата, за да не отсѣче тая гора — защото всѣки пжтъ така свършватъ: като не даваме на селянитѣ гора, тѣ я сѣчатъ — принуждава се да се отнесе до Народното събрание и да иска да купи съ низка цѣна тѣзи шубраци, за които говори г. Турлаковъ. Азъ бихъ отишълъ по-нататъкъ и бихъ се съгласилъ да се назначи една комисия, която да опрѣдѣли цѣната, даже и начина. Но още по-справедливо ще постѣпимъ, ако кажемъ на тѣзи хора да владѣятъ тѣзи гори — да имъ ги отстъпимъ даромъ на общо ползуване. Тогава нѣма да се сблъскваме съ толкозъ сплетни, които прѣдричатъ нѣкои оратори тукъ, напр., какъ ще се събератъ паритѣ, какъ ще се плаща и т. н. Ние сме властъ. Държавата ще харчи пари да пази този имотъ отъ посягателствата на селянитѣ; освободете държавата отъ това пазене, отъ тия излишни горски стражари и дайте този имотъ на общо ползуване на всички селяни безъ разлика. Тогава, струва ми се, ще бждемъ най-справедливи.

Азъ се принудихъ да прѣсѣка г. Ляпчева, защото тъкмо по такъвъ единъ въпросъ, много по-крупенъ, еждѣто се оцѣтватъ интереситѣ на хиляди хора, г. Ляпчевъ, безъ никакво законодателно прѣдложение, безъ никакъвъ законъ, а по едно прѣдварително свое рѣшение, отчужди гората на цѣло едно население, отчужди една гора на Брацигово, за която брациговци сж харчили повече отъ 40 хиляди лева.

А. Ляпчевъ: Не азъ, а законътъ ги отчужди.

П. Генадиевъ: А слѣдъ това, когато бѣше извършено прѣстѣплението, когато бѣше извършено нарушението на закона, г. Ляпчевъ внесе законопроектъ.

А. Ляпчевъ: Не е вѣрно.

П. Генадиевъ: Защо то ме прѣсичате, г. Ляпчевъ, азъ ще Ви кажа и повода, който ни най-малко не е прѣпорѣчителенъ за вашата партия и още повече за Васъ.

А. Ляпчевъ: Кажете гс.

П. Генадиевъ: Поводътъ е слѣдующиятъ. Една гора отъ 16 хиляди декара владѣние на единъ помаци, които сж се иселили прѣди 10—15 години, по силата на закона, е призната за държавна. Хората докождаха да ми прѣдлагажъ на мене да купя този имотъ, по, когато ми казаха, че е владѣние на държавата, азъ отказахъ. Намѣри се единъ демократъ-депутатъ Тараторовъ, отъ Станимака, който се съгласи да купи отъ единъ турчинъ за 150 или за 200 лири това държавно владѣние. Държавата, която не е събирала данъци 10—15 години, издава едно фалшиво свидѣтелство, че тази гора е владѣние на онзи господинъ, който е дошълъ отъ Турско, за да я продава. И по силата на това Тараторовъ става господаръ на тази гора. Но понеже държавата не може да признае тази гора за частно владѣние, защото е вписана въ книгата на държавнитѣ имоти, тогава вече подематъ една хайка противъ всички чепеларци, които иматъ имоти. Да признаемъ, че всички гори, които сж били владѣни съ крѣпостни актове, които сж били заложени въ Земледѣлската банка, трѣбва да бждатъ отчуждени въ полза на държавата, това значи, заедно съ тѣхъ, да бжде отчуждена и гората на Тараторова, за да може да му бжде платено по 2 л. на декаръ. Ето това е поводътъ, по който се наруши законътъ за горитѣ,

и по който г. г. демократитѣ сж принудени да създаватъ новъ законъ.

А. Ляпчевъ: Какво излѣзе отъ това, което казахте?

П. Генадиевъ: По тоя въпросъ, г. г. народни представители, който ни занимава сега, азъ правя слѣдующето прѣдложение и ще моля да бжде гласувано: двѣтѣ маломѣрни държавни гори — едната приблизително отъ 100 декара, другата отъ 800 декара — находящи се въ землището на с. Жълти-брѣгъ, на които пасбището съ сѣдебна присжда е признато собственостъ на жителитѣ на това село, да се отстъпятъ даромъ на общината на с. Жълти-брѣгъ за общо ползуване отъ жителитѣ на сѣщото село.

Прѣседателътъ: Има думата г. Димо Кьорчевъ.

Д. Кьорчевъ: Г. г. народни представители! Тоя въпросъ, който ни отне много врѣме въ разисквания, трѣбваше да минемъ по-бърже. Внесе се известно смущение относително начина, по който ние трѣбва да го разрѣшимъ. Г. Ляпчевъ помоли докладчика и Народното събрание да се изпрати въ комисията тая молба отъ кмета на с. Жълти-брѣгъ, да се опрѣдѣли цѣната отъ министра на земледѣлието и държавнитѣ имоти, той съ законъ да ни прѣдстави условията на продажбата и, както минаватъ законопроектитѣ, тая продажба да се гласува като законъ. Г. министърътъ на правосъдието разви въпроса, по що трѣбва да се различаватъ законитѣ отъ рѣшенията, каква е разликата между тѣхъ. Отъ законъ тукъ нѣма нужда. Рѣшението, което ще издаде камарата по тоя въпросъ има сила на законъ, но не се нарича законъ, защото това рѣшение, имайки сила на законъ, важи само между държавата и общината на с. Жълти-брѣгъ. И защото се регулиратъ правоотношения между двѣ лица, което урегулиране добива силата на законъ, важащо само за тѣхъ, затова не се казва законъ. Понятието законъ е по-широко, то обхваща подчинението на тоя законъ на всички, които сж въ тая държава; затова му се дава такова име. Но това рѣшение е като законъ за странитѣ. Така щото, да-ли ще се каже законъ или рѣшение, относително резултата и юридическиятъ послѣдици, това нѣма никакво значение. Разликата въ имената се дава затуй, защото единъ законъ урежда правоотношенията между държавата и всички останали лица, а едно рѣшение — само между държавата и още едно лице.

Азъ прѣдлагамъ да вземемъ рѣшение, народното прѣдставителство да си даде съгласието, чрѣзъ вота на едно болшинство, да се даде мандатъ на министра на земледѣлието и държавнитѣ имоти, той да назначи една комисия, която да опрѣдѣли оная цѣна, срѣщу която жителитѣ на с. Жълти-брѣгъ ще могатъ да добиятъ тази гора. Слѣдователно, ние тукъ имаме работа да дадемъ съгласието си и да рѣшимъ, Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти да назначи една комисия, която да нареди условията на продажбата, като ние рѣшаваме тая продажба да стане. Щомъ като камарата дѣйствува чрѣзъ комисии, щомъ като министерството въ своята работа се контролира отъ камарата, защо то да нѣма тоя мандатъ? Това е много умѣстно.

Азъ не съмъ съгласенъ да се подарява, затуй, защото такива отношения на безвъзмездно раздаване на държавни имоти съ нищо не могатъ да се оправдаватъ. Държавата ли е по-богата, та ще дава, или селото е много бѣдно? Азъ прѣдполагамъ, че държавата е много по-бѣдна отъ това село. Държавата никога въ никой случай не е тѣй богата, както сж богати частнитѣ лица. Франция, въ която има най-много богатства, като държава е бѣдна — бан-

китѣ сж богати. Всѣка една държава трѣбва да си пази своето. И то има значение. Отдѣ наждѣ държавата сѣ да дава? Защо се презумира, че държавата като е голѣмо нѣщо, е богата? Г. Геннадиевъ каза тукъ, че държавата е богата и може да даде. Това не е вѣрно, г. Геннадиевъ. Държавата е бѣдна, тя си пази своето, и нѣма защо безвъзмездно да го дава.

Та, азъ прѣдлагамъ, Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти, срѣщу даденъ отъ насъ нему мандатъ, да регулира условията на продажбата. Това е рѣшение на камарата, и нѣма нужда отъ законъ — вѣрвамъ, че и г. Ляпчевъ ще се съгласи.

А. Ляпчевъ: Азъ казахъ какво е пужно. Материята е уредена въ закона за горитѣ. Щомъ излизате вънъ отъ този законъ, трѣбва да създадете новъ законъ.

Д-ръ П. Табурновъ: Кждѣ е уредена тая материя въ закона за горитѣ, г. Ляпчевъ, посочете?

Прѣдседателятъ: Има думата г. Рапко Маджаровъ.

Р. Маджаровъ: Г. г. народни прѣдставители! Ще трѣбва да се спремъ малко повече на въпроса за отпущане на с. Жълти-бръгъ двѣ гори, едната отъ които е 800 декара, другата 100 декара, по начинъ, който ни се прѣдлага отъ прошетарната комисия, защото отъ туй, какъ ще разрѣшимъ този въпросъ сега, ще зависи и разрѣшаването за въ бждѣще на много въпроси отъ сжщия характеръ. Ето вече, азъ виждамъ, въ списъка на това, което прошетарната комисия до днеска е разгледала, че ние имаме и друго едно перо пакъ за отпущане на пасбище въ Врачанската околия.

Й. Веселиновъ: При други условия, обаче.

Р. Маджаровъ: Ако ние, г. г. народни прѣдставители, почнемъ чрѣзъ рѣшения отъ Народното събрание, безъ прѣдварително изучаване и изгълняване всичкитѣ формалности, които специалнитѣ и положителни закони изискватъ, . . .

Д. Кьорчевъ: Кои специални и положителни закони въ случая?

Р. Маджаровъ: Г. Кьорчевъ! Ще ми позволите да се изкажа и тогава ще ме прѣкъсвате. Защо азъ съмъ именно за специални закони, ще ви приказвамъ сега. Ще признаете, че и азъ съмъ юристъ и разбирамъ отъ тия работи. Та, казвамъ, ако ние тръгнемъ по пътя на общи, тогтанъ рѣшения на Народното събрание, даже и най-справедливи да сж тѣ — азъ виждамъ, че въ заявленията има справедливостъ, но по другъ пътъ трѣбва да вървятъ, за да достигнатъ сжщия резултатъ — ако ние не вървимъ по строго опрѣдѣления отъ законитѣ пътъ за отстъпване на общинитѣ имоти на държавата, ще попаднемъ въ много грѣшки и ще започнатъ да ставатъ много злоупотрѣбления. Азъ ще моля народното прѣдставителство да не смѣсва субективнитѣ въпроси съ въпроса, който прѣдстои намъ днеска да извършимъ правилно

Това, което г. Геннадиевъ ни говорѣше днесъ за отстъпване на гори, е въпросъ за прилагане закона за горитѣ, гласуванъ по-рано. Добили рѣшение отъ Върховния касационенъ съдъ, голѣма частъ отъ частнитѣ лица и отъ общинитѣ, още въ врѣмето на министерствуването на Петкова, почнаха да искатъ да завладѣятъ тѣзи имоти, и фактически държавата не имъ ставаше стопанинъ. Нѣкои искаха да имъ станатъ стопани по сжщия начинъ, както сега се иска — чрѣзъ камарата, въ която и азъ бѣхъ народенъ

прѣдставителъ, но не успѣха, защото, съ редъ законодателни мѣрки, прѣдложени отъ тогавашния министъръ на търговията и земледѣлието, се гарантира правото на държавата да владѣе горитѣ. И ние, въ всѣки случай, не можемъ да обвиняваме министъра за горитѣ, които сж били владѣни отъ общинитѣ и сж останали държавна собственостъ. Тѣй е въпросътъ.

Но азъ минавамъ на туй, което насъ интересува. Азъ ще приема тезата на г. министъра на правосъдието, теза, споредъ която, когато имате да измѣните едно субективно право, вие можете да си служите съ рѣшение на Народното събрание, ако формалноститѣ за промѣняването на това субективно право не отмѣняватъ специални и положителни закони. Ако тѣй бѣше въпросътъ, ако ние нѣмахме специално и положително законодателство, азъ щѣхъ да се съглася да го направимъ съ едно просто рѣшение. Но въпросътъ не е тѣй. Нѣма защо да увѣковѣчаваме тенденцията на рѣшения за отпущане държавни имоти — за болницитѣ и т. н. — която, може-би, е била погрѣшна. Единъ ораторъ трѣбва да иска подобрене на парламентарна практика, която може да бѣде погрѣшна. Важно е за насъ, да-ли имаме право.

За да видите, че въпросътъ е тѣй, азъ ще ви спомена само прѣдложението на г. министъра на финанситѣ, което ви е раздадено, но още не е гласувано, кждѣто г. министърътъ на финанситѣ взема самъ отговорността по друга една материя, пакъ по едно субективно право — да не се плаща данѣтъ отъ еди-кой си, които не сж състоятелни — и внася въпроса не съ рѣшение за опрощение, а пише: „Законопроектъ. Чл. 1. Да се опростятъ 1.340.271-49 л. на еди-кой си данѣкоплатци“, които не могатъ да плащатъ. Значи, намира се едно отговорно лице, какъвто е министърътъ, и казва: азъ нѣма да оставя въ държавната каса тази държавна собственостъ, това държавно богатство, какъвто сж 1.340.271-49 л., а ще ги подаря на данѣкоплатцитѣ. Сжщото е и съ държавнитѣ имоти. Ето защо азъ мисля, че въобще, когато дойде въпросъ за отстъпване какъвто и да било държавна собственостъ, ние трѣбва да имаме единъ отговоренъ министъръ да поеме отговорността, да каже: „Азъ съмъ на мнѣние тая и тая работа да стане“.

Но, г. г. народни прѣдставители, азъ мисля, че въ дадения случай ще трѣбва, прѣди ние да се произнесемъ, да влѣземъ малко въ сжщността на работата. Ние не трѣбва да смѣсваме двѣ нѣща. Когато се докладваше заявлението, азъ забѣлжихъ, че е поискано отъ Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти, отдѣление на държавнитѣ имоти, да се произнесе, да-ли може да се даде този имотъ, или не, и министерството е казало: може. Да, но ако той не е имотъ, който се регулира съ специално законодателство, какъвто е законътъ за горитѣ.

Когато ще искаме да разрѣшимъ въпроса, да-ли да отстъпимъ този имотъ или не, ние сме длѣжни да видимъ, да-ли съ едно рѣшение не се отмѣнява цѣло постановление на закона за горитѣ. Чл. 1 отъ закона за горитѣ казва, че горитѣ въ България се дѣлятъ на държавни, общински и частни. А въ чл. 12 се говори за използуването на всички тѣзи имоти и за начина, по който тѣ ще трѣбва да бждатъ опрѣдѣлени; казва се, кои сж и какъ ще трѣбва да бждатъ експлоатирани и използувани.

Д-ръ П. Табурновъ: Независимо отъ това: кой е стопанинътъ имъ. Чл. 12 не визира стопанина, а визира само гората.

Р. Маджаровъ: Безспорно, защото г. Табурновъ, по духа на закона за горитѣ, който Вие много добрѣ познавате, държавата е пазител на горитѣ въ всич-

китѣ имѣ положени: тя управлява държавнитѣ гори, контролира общинскитѣ и с почти пълнѣт го-сподарѣ и на частнитѣ, и затова, когато имате това общо положение на закона за горитѣ, имате чл. 12, който опрѣдѣля службата, независимо отъ стопанина на горитѣ. Държавата трѣбва да се произнесе, прѣди всичко, по единъ въпросъ: тази гора експлоатируема ли е или не, като участъкъ на държавно горско сто-панство. Този е въпросътъ, който трѣбва да бѣде поставенъ. И ако се констатира, както азъ ви отва-рямъ пѣти, по който трѣбва да се постѣпи, че въ-просътъ се разрѣшава по такъвъ начинъ, че гората не може да бѣде самостоятелно горско стопанство, министерството трѣбва да вземе рѣшение да се тре-тира тази гора като гора, която подлежи на из-трѣбление.

П. Генадиевъ: Законътъ е изриченъ.

Р. Маджаровъ: Това е, което трѣбва да бѣде на-правено въ случая.

Второ, въ сѣщия чл. 12 се говори вече за различни видове гори. Въ чл. 16 отъ закона, измѣненъ въ 1911 г. — въ по-миналото Събрание — се казва, какъ се постѣпва пѣкъ съ тѣзи гори, които ще бѣде намѣрено за нужно да бѣдатъ продадени, отстъпени, било на частни лица, било на общини, като се казва, че трѣбва да бѣдатъ продадени чрѣзъ публично наддаване онѣзи държавни гори, които сѣ по-малки отъ 100 декара и т. н.

Д-ръ П. Табурновъ: И т. н.! То е, за да има уни-сонъ съ постановленията на закона за маломѣрнитѣ земи.

Р. Маджаровъ: Това условие за сѣществуването на една гора пакъ единъ специаленъ законъ го прѣдвижда.

Има друго нѣщо, което може да шокира народното прѣдставителство. Добрѣ, но ако се прѣдвиждатъ такива минимални размѣри и не могатъ да бѣдатъ изпълнени напълно формалноститѣ на закона, за-щото, напр., една държавна гора е заобиколена отъ всѣкъдѣ съ частни или общински гори и т. н., и не могатъ да участвуватъ, както въ дадения случай, други села, какъ би трѣбвало да се постѣпи? Ще се постѣпи пакъ по този начинъ. Ще се констатира, че тази гора изпълнява такива и такива условия, и ми-нистерътъ ще внесе вече свой законопроектъ или свое рѣшение — както искате го кръстете, но азъ считамъ, че трѣбва да бѣде законопроектъ — за да каже: въ дадения случай не може да бѣде изпъл-ненъ, по отношение еди-кой гора, чл. 16 буква а отъ закона за горитѣ отъ 1911 г., затова азъ моля на-родното прѣдставителство да се съгласи да бѣде продадена тази гора на еди-кой община, по оцѣнката, която специални технически комисии сѣ прѣдвидѣли.

Но защо искаме по този начинъ да се върви? Защото, г. г. народни прѣдставители, ако се вървѣше по този начинъ, днесъ ние, може-би, щѣхме да имаме или законопроектъ, или рѣшение и, безъ да споримъ, щѣше да бѣде констатирано, че тая гора не може да излѣзе на публична продажъ, защото това е не-възможно; щѣше да бѣде констатирано, колко струва гората и какъ се продава, и ние щѣхме да извършимъ извѣстна работа. Какво ще вършимъ ние сега, ако постановимъ, че трѣбва да стане гората общинска? Ще я дадемъ на общината.

А. Ляпчевъ: На жителитѣ на общината, а то о друга работа.

Р. Маджаровъ: На жителитѣ или на общината — безразлично. Тѣ ставатъ стопани по закона. Ама тѣ не сѣ опрѣдѣлили цѣната. Какъ утрѣ ще събе-

ремъ паритѣ? Чрѣзъ искъ ли? Рѣшава се да се от-стъпи еди-кой си гора и вне чрѣзъ искъ не можете да искате паритѣ.

Й. Веселиновъ: Ще се плати и тогава ще се прѣдаде.

Р. Маджаровъ: Сега, азъ казвамъ, че когато На-родното събрание отстъпва срѣщу извѣстно възна-граждение една гора, то трѣбва да опрѣдѣли нейната цѣна, за да се знае. А опрѣдѣлянето цѣната на го-рата е още едно условие въ специалния законъ за отчуждаване държавни имоти, което тукъ не е съ-блюденно. Законътъ изисква специални комисии отъ финансовия началникъ и други, които ще отидатъ да прѣгледатъ гората, ще опрѣдѣлятъ нейната стой-ностъ, и тогава ще се произнесемъ и върху този въпросъ.

Прѣдъ видъ на тѣзи съображения и за да не ставатъ злоупотрѣбления — а ние можемъ да пона-демъ въ грѣшка, като съ едно обикновено рѣшение, вземемо само на едно четене, отгнѣнимъ фактически цѣла редица постановления на положителни закони — прѣдлагамъ прѣдложениято да се остави безъ по-слѣдствие. Това заявление да отиде въ Министер-ството на земледѣлнето, и то по правилата, уста-новени отъ закона за горитѣ и отъ другитѣ спе-циални закони, които уреждатъ тази материя, да изучи въпроса, да си даде миѣнието и, ако намѣри, че тази гора трѣбва да бѣде продадена, да ѝ опрѣ-дѣли цѣната, и да ѝ внесе на насъ въпроса за раз-рѣшение. Тѣй както се докладва заявлението, вижда се, че то не е отишло даже въ горското отдѣление. Слѣдъ като е поискано миѣние за тази гора, не е добило абсолютно никакво миѣние, и не се знае какво е миѣнието на министерството по тази гора, може ли тя да бѣде експлоатирана и т. н. Когато ще се прати това заявление въ министерството, то слѣдъ проучване на въпроса, подлежи ли тази гора на отчуждение, и ако намира, че подлежи, да ѝ каже цѣната, по която ние трѣбва да отстъпимъ гората на тѣзи села, които утрѣ пакъ ще доказватъ своитѣ права по отношение на нея.

Прѣдседателъ: Има думата народниятъ прѣд-ставител г. Василъ Милевъ.

В. Милевъ: Г. г. народни прѣдставители! Жите-литѣ на с. Жълти-брѣгъ сѣ се обърнали къмъ ми-нистерството и Народното събрание, да искатъ да имъ се продадатъ двѣ гори тѣй нареченитѣ „Постолица“ и „Коджа-кору“, затуй, защото, казватъ въ заявлението си, иматъ голѣма нужда отъ тия двѣ гори и защото тѣ се намиратъ твърдѣ близо до самото с. Жълти-брѣгъ. Дѣлка да подкрѣпѣ просбата на жителитѣ на това село и да заявя, че ако ти бѣде уважена, Народното събрание ще удовлетвори една икономическа нужда на селото. Както каза г. Тур-лаковъ, който е миналъ изъ тая гора и я знае, тя се намира на не повече отъ 200—300, а най-много 500 шага отъ с. Жълти-брѣгъ. Добитѣкътъ на селото се намира по гората „Постолица“. Тая гора е оста-нала отъ изселеното турско село Баясъ-Факъ, дър-жавата я е обсебила, а съ съдебно рѣшение е при-знано на с. Жълти-брѣгъ да се ползува засѣдно съ държавата отъ напата на гората. Тѣй щото, факти-чески с. Жълти-брѣгъ се ползува отъ гората „Посто-лица“, и менѣ ми се струва, че нѣма защо народното прѣдставителство да не иска да отстъпи цѣлата гора на жителитѣ на с. Жълти-брѣгъ, още повече, че са-мото министерство е съгласно да бѣдатъ отстъпени правата на държавата на това село. Дѣлжентъ съмъ да забѣлѣжа, като хасковецъ, че и азъ познавамъ туй село, и да заявя прѣдъ васъ, че с. Жълти-брѣгъ има най-гѣсно землище въ цѣлата околия. Една отъ махалитѣ му се намира застроена въ землището на

с. Книжовникът; то нѣма пасбища, нѣма гори, а се ползува отъ пасбищата и горитѣ на съседнитѣ села, които иматъ такива. Това си позволихъ да кажа, за да изтъкна голѣмата нужда на жителитѣ отъ с. Жълти-брѣгъ отъ гората „Постолица“.

Но г. Ляпчевъ, който тоже е неоспоримо правъ, иска г. министърътъ на финанситѣ да вземе отговорността, той да внесе законопроектъ, да сезира народното прѣдставителство и да иска отстъпване правата на държавата върху тази гора на жителитѣ на с. Жълти-брѣгъ. Съ туй мнѣние на г. Ляпчева азъ не мога да се съглася затуй, защото гората е само отъ 800 декара, а по силата на чл. 16 отъ закона за горитѣ, може да бѣде отстъпена и продадена отъ държавата и безъ рѣшение на Народното събрание.

А. Ляпчевъ: Да го направи.

В. Милевъ: Моля Ви се. Чл. 16 отъ закона за горитѣ повелява, че всички държавни гори, които не надминаватъ по пространство три хиляди декара, Финансовото министерство може да ги продаде на публиченъ търгъ за полза на държавата и да прибере стойността имъ. Ако дѣйствително въ дадения моментъ министерството не прави подобно нѣщо, то е само затуй, защото иска да направи една отстъпка на селото, а именно да даде съ по-ниска цѣна гората на селото. И менѣ ми се струва, че ако гората „Постолица“ би отишла да се продава на публиченъ търгъ, жителитѣ на с. Жълти-брѣгъ никой пътъ не биха могли да я изкупятъ, защото тя ще достигне, може-би, много голѣма цѣна, и по таквъ начинъ тѣ никой пътъ, може-би, не ще иматъ възможностъ да се ползуватъ отъ нея.

И най-сетнѣ, какъ вие ще можете да раздѣлите правата на общината отъ правата на държавата? За да се продаде по силата на чл. 16 отъ закона за горитѣ, тази гора трѣбва да бѣде изключително въ ползуване на държавата, а тя не е изключително въ нейно ползуване, защото правото на паша, което е много съществено право, е въ рѣцѣтъ на общината. Какъ ще раздѣлите вие туй право на общината отъ оный, да притежава държавата дърветата на тази гора? Ето защо отстъпването на тази гора трѣбва да стане по доброволно съгласие съ едно рѣшение на Народното събрание.

Ако чл. 16 отъ закона за горитѣ позволява на министъра да продаде известни държавни имоти, които не надминаватъ три хиляди декара, съ това законоположение нему е разрешено да продаде тази гора, обаче стѣнено е правото на министъра да отстъпва имоти доброволно съ цѣна, която той ще опрѣдѣли. Той трѣбва да иска Народното събрание да си даде мнѣние върху цѣната, по която трѣбва да бѣдатъ отстъпени правата на държавата върху тази гора, защото общината има права върху тази гора, по въпросътъ е и държавата да отстъпи своитѣ права и да ги прѣхвърли на общината. Щомъ е тъй въпросътъ, менѣ ми се струва, че нѣма защо да се повръща това заявление въ министерството и да се внася законопроектъ. Отъ разума на чл. 16 отъ закона за горитѣ вадя заключение, че министърътъ непрямо трѣбва да внася законопроектъ за продажбата на държавни гори, които надминаватъ по пространство 3.000 декара, защото въпросътъ за продажбата на гори по-малки отъ 3.000 декара е разрешенъ отъ закона. Тамъ с правъ г. Ляпчевъ и, ако прѣдметната гора бѣше по-голѣма отъ 3.000 декара, неговото мнѣние щѣше да бѣде много право — да се повърне въпросътъ въ министерството и да се внесе законопроектъ за разрешението му. Но понеже, казвамъ, тази гора е по-малко отъ 3.000 декара — нѣма 800 декара, а е около 800 декара — тя може да бѣде отстъпена на общината. Ще пострада ли общината или не?

Азъ и другъ пътъ съмъ говорилъ въ Народното събрание, че съмъ партизанинъ горитѣ, меритѣ и балталѣцитѣ да бѣдатъ стопанисвани отъ общинитѣ. Единъ много важенъ и същественъ въпросъ е, горитѣ и меритѣ да бѣдатъ владѣни отъ селата, а не да бѣдатъ владѣни отъ държавата. Голѣмъ партизанинъ съмъ на общинската собственостъ, на общинското владѣние, и съмъ противникъ на държавното владѣние. Въ България съ държавнитѣ владѣния сѣ ставали много лоши работи, и колкото държавата по-бърже разрѣши този капиталенъ въпросъ, менѣ ми се струва, че толковъ по-голѣма полза ще принесе на общинитѣ. Общинитѣ по-добрѣ експлоатиратъ своитѣ имоти, отколкото ги експлоатира самата държава. Азъ ви заявявамъ, и г. Турлаковъ ви заяви, че с. Жълти-брѣгъ, което има 180—200 къщи, нѣма гора, нѣма мера, то е село, което нѣма свое землище, а една частъ отъ него е заселена на чуждо землище. Имало е протести, г. г. народни прѣдставители, когато харманитѣ на с. Жълти-брѣгъ сѣ съдебенъ приставъ се вдигаха, защото сѣ на чуждо землище. И държавата не му позволява да си цуне добитѣка въ гората „Постолица“, защото се пазятъ дърветата.

Ето защо, азъ бихъ помолилъ народното прѣдставителство да се съгласи по принципъ да се отстъпи гората „Постолица“ на жителитѣ на с. Жълти-брѣгъ. Каква трѣбва да бѣде цѣната? Не трѣбва да бѣде голѣма, а малка и Финансовото министерство да я опрѣдѣли. Съгласенъ съмъ въпросътъ да се отложи, за да си даде мнѣнието Финансовото министерство върху нейната стойностъ. Азъ намирамъ, че народното прѣдставителство може да се занимае съ този въпросъ. Комисията може тоже да накаже едно мнѣние, каква цѣна трѣбва да се тури. Тази цѣна не трѣбва да бѣде онази, която ще бѣде пазарната цѣна. Селото Жълти-брѣгъ е най-голѣмото тогояново село въ Хасковско.

А. Ляпчевъ: Богато.

В. Милевъ: Въ с. Жълти-брѣгъ цѣнитѣ на земитѣ сѣ скъпи. С. Жълти-брѣгъ има нужда отъ тази гора. Вие не трѣбва да търгувате съ интереситѣ на това село, а трѣбва да му дадете възможностъ да живѣе и да съществува. Съ тази икономическа негова възможностъ нѣма защо да правите търговия и да печелите. Мнѣнието на г. Геннадиева е напълно правдиво. Отстъпете я даромъ на туй село, защото има нужда.

А. Ляпчевъ: А бѣднитѣ села.

В. Милевъ: Съ туй право да се отстъпва, не трѣбва да се злоупотребява, но тамъ, където има нужда, нѣма защо да се скъпимъ. Не съмъ онзи, който не си казвамъ мнѣнието тогазъ, когато познавамъ въпроса. Азъ казвамъ, ако е въпросъ да не се отстъпи даромъ, отстъпете го съ по-малка цѣна — 15, 20 л. декарътъ. Народното събрание едно врѣме отстъпи 10.000 декара земя по 6 л. декарътъ, отстъпете на туй село гората по 15—20 л. декарътъ. Имайте прѣдъ видъ още, че всичкитѣ права върху тази гора не сѣ на държавата, а на селото плусъ държавата. И ако си отстъпи държавата правата съ по 15—20 л. на декаръ, то ще бѣде съвсѣмъ задоволително за държавата.

Ето защо, азъ настоявамъ цѣната да бѣде опрѣдѣлена още сега и да се отстъпи имотътъ на селото.

Прѣдседателътъ: Има думата г. д-ръ Владимиръ Черневъ.

Д-ръ В. Черневъ: Г. г. народни прѣдставители! Прошението, което е прѣдметъ на разглеждане, повдига два важни споредъ менъ въпроса: липсата на

цѣна, е единиятъ, и вториятъ е, да-ли това отстъпване трѣбва да бѣде подѣ формата на рѣшение или подѣ формата на законъ. По единия и по другия въпросъ ще изкажа едно мнѣние, което ще бѣде различно отъ онова, което въ случая г. министърътъ на правосъдието даде, по слѣднитѣ именно съображения. Че трѣбва да има цѣна, прѣдставена прѣдъ насъ, мисля, по моето крайно разбиране, и споръ не може да става.

А. Христовъ: Необходимо условие.

Д-ръ В. Черневъ: За да си дадемъ отговоръ на този въпросъ, ще трѣбва да погледнемъ, каква сдѣлка се иска да извършимъ въ настоящия случай. Безспорно е, че сдѣлката не е нищо друго, освѣнъ покупко-продажба. Селянитѣ искатъ да имъ се отстъпи по известна цѣна гората, прошетарната комисиия си дава съгласието, щото Народното събрание да одобри това прѣдложение на селянитѣ и да се съгласи да имъ отстъпи тази гора по цѣна, разбира се, която ще бѣде опрѣдѣлена, да-ли сега или послѣ, то е другъ въпросъ. Но не може и дума да става, че договорътъ, който се иска тукъ да се сключи между държавата, респективно Народното събрание — защото държавата безъ Народното събрание не може да направи тази сдѣлка — и селянитѣ на с. Жълти-бръгъ, е сдѣлка за покупко-продажба. Тогава не трѣбва да изпускаме изъ прѣдъ видъ едно елементарно известно правило въ нашия граждански законъ, че договоръ за покупко-продажба нѣма сключенъ дотогава, докогато не се постигне съгласие между продавача и купувача, както върху прѣдмета, вѣщата, така и върху цѣната.

Сега, каза се едно: можемъ ли ние тукъ да оставимъ цѣната да бѣде опрѣдѣлена отъ едно трето лице, респективно отъ нѣкаква комисиия или нѣкакъвъ чиновникъ. Да, може, като го направи Събраниято, но окончателно сключена сдѣлка за покупко-продажба нѣма, да има, докато контрагентитѣ, единиятъ и другиятъ, не си дадатъ съгласието и за цѣната. Значи, ние тогава ще трѣбва да се повърнемъ втори пътъ, да бждемъ сезирани съ въпроса за цѣната, защото ние не можемъ да сключимъ редовна сдѣлка за покупко-продажба на този недвижимъ имотъ, докато не дадемъ нашето съгласие не само за гората, за която днесъ даваме съгласие, но докато не дадемъ съгласието си и върху цѣната. Значи, трѣбва да бѣде раздѣлено на двѣ: днесъ да си дадемъ съгласието за вѣщата и послѣ трѣбва да бждемъ сезирани да си дадемъ съгласие и върху цѣната. Туй нѣщо трѣбва да се избѣгне. Ето защо, отъ гледна точка на закона, ние днесъ не можемъ да сключимъ този договоръ между държавата, респективно Народното събрание, и жителитѣ на с. Жълти-бръгъ, докато прѣдъ себе си нѣмаме една точно опрѣдѣлена цѣна. А тази цѣна трѣбва да бѣде опрѣдѣлена, г. г. народни прѣдставители, не само отъ гледна точка юридическа, но ще трѣбва да бѣде опрѣдѣлена и отъ гледна точка практическа. Защо? Народното събрание не може да делегира своитѣ права на нѣкоя комисиия — кой знае отъ кон ще бѣде съставена — и прѣдварително да си даде съгласието и да каже: азъ отстъпвамъ тази гора, азъ я продавамъ по цѣната, която ще опрѣдѣлятъ, които ще да бждатъ, макаръ и най-добросъвестнитѣ чиновници въ България. Такава делегация на своитѣ права Народното събрание не трѣбва да дава, защото може да изпадне въ грѣшки, като въ послѣдствие, съ това довѣрие, което Народното събрание ще даде на такава една комисиия, на такива чиновници на държавата, тия послѣднитѣ, отъ изкушения едни или други, дадатъ една цѣна не такава, каквато Народното събрание би имало прѣдъ видъ, когато делегира, тъй да се каже, тѣзи свои права, когато си дава съгласието да бѣде опрѣдѣлена цѣната, мимо

неговото прѣдварително знание и съгласие. Това е, казвамъ, едно съображение, което Народното събрание, така сжщо, не би трѣбвало да изпуска изъ прѣдъ видъ. Прочее, и отъ гледна точка на закона за задълженията и договоритѣ, отдѣлтътъ за продажбата, така сжщо и отъ гледна точка практическа за запазване интереситѣ на държавното съкровище, не трѣбва да се допуска, щото въ случая да става отстъпване на тази гора, безъ прѣдварително опрѣдѣлена цѣна. Тази цѣна трѣбва да бѣде опрѣдѣлена. Свършвамъ по тоя въпросъ.

По другия въпросъ, г. г. народни прѣдставители, макаръ че той е съвсѣмъ формаленъ, ще кажа слѣдното. Наистина, не би имало никакво съществено значение, да-ли ще бѣде рѣшение и да-ли ще бѣде законопроектъ. Азъ съмъ съгласенъ съ мнѣнието на г. министра на правосъдието, че да-ли трѣбва да бѣде рѣшение или законопроектъ, ще трѣбва да видимъ, да-ли се намираме въ случая на нѣкои субективни или обективни правоотношения. Но, мисля, че въ случая ние не можемъ да си послужимъ съ тѣзи съображения. Защо? Защото ще трѣбни да подиримъ, да-ли нѣкъдѣ въ нѣкое наше законоположение, а по-право казано, да-ли въ нашия основенъ законъ не ни се указва начинътъ, по който ние тукъ трѣбва да запазимъ формата. И въ отгѣтственото на единъ законъ, въ отгѣтственото на едно основно законоположение въ нашата конституция, само тогава съмъ съгласенъ да вземемъ за съображение онова, което ни каза г. министърътъ на правосъдието. Да-ли случаятъ се отнася за обективни или субективни правоотношения, тамъ вече споръ, споредъ мене, не може да става — трѣбва да бждемъ съгласни съ него. Но за да не се съгласимъ съ него, г. г. народни прѣдставители, азъ черпя едно съображение отъ чл. 52 на нашия основенъ законъ. При текста на чл. 52, ние не би трѣбвало днесъ да разискваме, да-ли въ случая трѣбва да се постъпи съ законъ или съ рѣшение, защото то е наистина само форма, защото е сѣ едно и сжщо, само че едното ще бѣде на три гласувано, а другото единъ пътъ. Но да-ли ние ще трѣбва въ случая да съблюдаваме основния ни законъ и да запазимъ, слѣдователно, формата, която ни прѣдписва този основенъ законъ? Азъ ще си позволя да цитирамъ чл. 52, за да видите какво ни казва той, (Чете): „Начинътъ, по който ще се отгѣжватъ и залагатъ самитѣ имоти — касае се за държавни имоти — а така сжщо и разпореждането съ приходитѣ имъ ще се опрѣдѣлятъ съ законъ“.

Й. Веселиновъ: Дѣ е този особенъ законъ?

Д-ръ В. Черневъ: Впрочемъ, нашиятъ основенъ законъ разпорежда, че отгѣжването на държавни имоти ще може да става само съ единъ специаленъ законъ и този законъ трѣбва да го вотира едно Народно събрание. Имаме ли ние днесъ законъ, вотиранъ отъ нашето Народно събрание, по силата на този членъ отъ конституцията, и съгласно който законъ да е опрѣдѣленъ, да е извѣстенъ вече начинътъ за продажбата, за отгѣжването на държавни имоти? Ще се съгласите, че такъвъ законъ нѣма. Тукъ ще си позволя да отговори на г. Милева, който се позова на чл. 16 отъ закона за горитѣ.

Й. Веселиновъ: 100 декара е гората. Два часа разисквахме — изяхохме я.

А. Ляпчевъ: Въпросътъ е принципаленъ.

Д-ръ В. Черневъ: Той се позовава на закона за горитѣ, обаче съвършено погрѣшно, защото тамъ се касае за продаване гори на публиченъ търгъ. Кога? Кога държавата е рѣшила да се лиши отъ стопанисването на единъ държавенъ имотъ, на една дър-

жавна гора и казва: азъ ще я продамъ, ще я осребря. Туй, казва законътъ, става съ публична продажъ. А такъвъ ли е случаятъ въ настоящия моментъ съ прошенieto на жителитѣ отъ с. Жълти-брѣгъ? Не. Искана се нѣщо, което не се нормира отъ чл. 16 на закона за горитѣ, иска се не продажба на публиченъ търгъ, на който може да се яви всѣки, заедно съ жителитѣ на с. Жълти-брѣгъ, и да конкурира, и онзи, който даде повече, той да я вземе.

Докладчикъ С. Календеровъ: Даже има двѣ села, които искатъ тази гора.

Д-ръ В. Черневъ: Толкова повече, че я искатъ двѣ села.

Министъръ-прѣдседателъ д-ръ В. Радославовъ: Три.

Д-ръ В. Черневъ: Три села, казва г. министъръ-прѣдседателътъ. — Тукъ се касае и се иска да се отстъпи, по-право, да се продаде гората на единъ вече опрѣдѣленъ купувачъ. Разбира се, може да има много основателни съображения, да се прѣдпочете този купувачъ, отколкото всички други. Ето защо позоваването на чл. 16 отъ закона за горитѣ е ствършено неумѣстно. Слѣдователно всички, мисля, безъ изключение, ще се съгласятъ, че специаленъ законъ за отстъпването на недвижими държавни имоти, нѣмаме. Тогазъ, като нѣмаме такъвъ специаленъ законъ, въ случая се явява въпросътъ: по какъвъ начинъ ние трѣбва да отстъпимъ единъ държавенъ имотъ, респективно тази държавна гора?

Д-ръ Б. Вазовъ: Съ специаленъ законъ.

Д-ръ В. Черневъ: Очевидно, отговорътъ не може да бѣде никакъвъ другъ, освѣнъ: съ законъ. Азъ мисля, че това е много право, много логично тълкувание на чл. 52 отъ конституцията.

А. Ляпчевъ: Това е даже задължително.

Д-ръ В. Черневъ: Азъ ще се съглася съ г. Ляпчева, че е даже задължително за насъ. — Сега наведе се едно съображение изъ досегашната практика на нашитѣ парламенти. Ако ние, г-да, признаемъ, че, по силата на чл. 52 отъ нашия основенъ законъ, трѣбва да бѣде запазена формата, именно формата на законъ, никакви прецеденти, нито отъ врѣмето на г. Ляпчева, нито отъ врѣмето на който и да бѣде другъ министъръ, насъ не ни ангажиратъ да вървимъ по сѣщия, нека го кажа, незаконенъ пътъ.

Ако г. Ляпчевъ, било отъ незнание на конституцията, било съзнателно, е вършилъ противозаконни работи, ние днесъ можемъ да бѣдемъ доволни само отъ едно, . . .

А. Ляпчевъ: Нѣма, г. Черневъ, у менъ такова нѣщо.

Д-ръ В. Черневъ: . . . че г. Ляпчевъ иде днесъ да признае, че ако такова нѣщо е вършилъ, вършилъ го е неправилно. Това трѣбва да бѣде нашето задоволство. Ето защо азъ считамъ, че по силата на чл. 52 отъ конституцията, направена абстракция независимо отъ всѣкаква досегашна парламентарна практика, ние ще трѣбва да постѣпимъ така не само днесъ, но да създадемъ единъ прецедентъ за напредъ, щото всички други наши събрания, които ще ни послѣдватъ, да запазятъ тази форма, защото тя се прѣдписва отъ конституцията, макаръ и по сѣщество, както казахъ по-рано, цѣльта да е една и сѣща, само разликата е, че съ рѣшение има едно вдигане на рѣка, а съ законъ три вдигания на рѣка. Но, прѣдписва ли конституцията, нѣма да се уморимъ да вдигнемъ и три пъти рѣка.

М. Турлаковъ: За контролъ.

Д-ръ В. Черневъ: Сега, да-ли е за контролъ или не, . . .

А. Христовъ: За по-голямъ контролъ.

Д-ръ В. Черневъ: . . . нека се съглася съ васъ, че е за по-голямъ контролъ. — Ето защо, азъ мисля, г. г. народни прѣдставители, че въ случая раздѣляне между болшинството и опозицията по този въпросъ не трѣбва да става, и отъ онова разцѣпление, което стана въ редоветъ на демократическата партия по този въпросъ, между г. Ляпчева и г. Милева, мисля, че г. Стамболийски не трѣбва да прави отъ него капиталъ, и да казва, че става разложение въ опозиционния блокъ. Впрочемъ, ние трѣбва да бѣдемъ съгласни по такива наистина маловажни въпроси, но важни отъ гледна точка на конституцията, и да се съгласимъ, щото отстъпването на тази гора да стане подъ формата на законопроектъ. На второ мѣсто ще моля народното прѣдставителство по никой начинъ да не се съгласи да вдигне рѣка за отстъпването, безъ прѣдварително да му бѣде известна цѣната, по която ще бѣде отстъпена тази гора.

Прѣдседателътъ: Има думата г. министъръ-прѣдседателътъ.

Министъръ-прѣдседателъ д-ръ В. Радославовъ: Г. г. народни прѣдставители! Права прѣдложение по настоящето дѣло, като моля да бѣде прието отъ всички. Още прѣзъ 1908 г. туй прошение е гледано въ камарата и тогава то е оставено безъ послѣдствие. Въ 1911 г. пакъ се явява подобно прошение отъ нѣкое неопълномощено отъ Саржюртъ лице. И сега се говори въ полза на селото, както прави и г. Милевъ, който е билъ адвокатъ на селото. Обаче не е само това село, което иска тая гора; има още двѣ села, които искатъ сѣщата гора. Тѣй щото, ако вземемъ едно рѣшение въ полза на това село, ние ще създадемъ единъ споръ между нѣколко села. Вижда ми се, че тая работа не е добръ проучена. Прошението е пращано въ Министерството на земледѣлието, отдѣто въ 1912 г. е отговорено, че министерството нѣма нищо противъ, и че то желае да се продаде тази гора на селянитѣ. Но не се е обърнало внимание на претенциитѣ и на другитѣ села. Ето защо, азъ считамъ, че това дѣло не е добръ проучено и затуй ходатайствувамъ да се не взема сега по него никакво рѣшение, а да се изпрати въ Министерството на финанситѣ на проучване.

Д-ръ Б. Вазовъ: Да се остави безъ послѣдствие.

А. Христовъ: Да се гласува прѣдложението на г. министъръ-прѣдседателя.

Д-ръ Б. Вазовъ: Какво щѣше да стане, ако не бѣхме забѣлѣжили това нѣщо и ако бѣхме приели прѣдложението на г. Генадиева да се даде даромъ тази гора на селото?

Прѣдседателътъ: Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ С. Календеровъ: Г. г. народни прѣдставители! Дѣла едно пояснение слѣдъ рѣчта на г. министъръ-президента, който, може-би, докрай не е прѣгледалъ прѣписката. Азъ съобщихъ на Народното събрание, че има заявления и отъ двѣ сѣсѣдни села, които искатъ да взематъ участие въ покупката на тая гора, които села казватъ: „Дайте я на публична продажъ“.

М. Турлаковъ: Кон съ тѣ?

Докладчикъ С. Календеровъ: Ще ви ги съобщя. — Общинскиятъ съвѣтъ на с. Книжовникъ . . .

Министъръ-прѣдседателъ д-ръ В. Радославовъ: И още едно има.

Докладчикъ С. Календеровъ: Още едно има — с. Коренъ, Кривополска община.

М. Турлановъ: Гората е въ землището на Книжовникъ, а е до с. Жълти-брѣгъ.

Докладчикъ С. Календеровъ: Комисията е имала прѣдъ видъ тѣзи двѣ заявления. Тѣзи двѣ села, като се научили, че кметството на с. Жълти-брѣгъ иска отъ Народното събрание или отъ Министерството на финанситъ, да се отстъпи този имотъ на с. Жълти-брѣгъ, подаватъ заявление и казватъ: „Недѣйте отстъпва тази гора на с. Жълти-брѣгъ, защото и ние сме съседни съ тая гора; извадете я на публиченъ търгъ и ние да вземемъ участие“. Но комисията, като има прѣдъ видъ други едни свѣдѣния, събрани, чрѣзъ Министерството на земледѣлието, отъ лѣсничейството, къмъ които свѣдѣния е приложенъ единъ чертежъ, отъ който се вижда, че онѣзи двѣ села сж само съседни, а гората се намира въ землището на с. Жълти-брѣгъ, даже една частъ отъ кщитѣ е вжтрѣ въ тая гора, дойде до туй заключение, че не трѣбва да се изважда гората на публиченъ търгъ, а трѣбва да се удовлетвори молбата на с. Жълти-брѣгъ. Сега, понеже отъ дългитъ разисквания излиза, че главната прѣчка за вземане окончателно рѣшение е, че нѣма една опрѣдѣлена цѣна, ако почитаемото Народно събрание намира, че безъ тази цѣна не може да се вземе едно рѣшение, азъ, отъ имото на комисията, съмъ съгласенъ да оттегля туй прошение и да поискаме свѣдѣния за цѣната на този имотъ, и другъ пътъ да сезираме Народното събрание съ това прошение.

А. Ляпчевъ: Да се прати въ министерството.

Докладчикъ С. Календеровъ: Разбира се, чрѣзъ министерството ще стане това.

Г. Данаиловъ: Прѣдложението на г. министъръ-прѣдседателя е: да се прати прощението въ министерството.

Докладчикъ С. Календеровъ: Съгласенъ съмъ съ прѣдложението на г. министъръ-прѣдседателя, да се прати прощението въ министерството.

Министъръ-прѣдседателъ д-ръ В. Радославовъ: Защото иначе ще има, безъ друго, споръ между тритѣ села.

Прѣдседателъ: Мисля, че нѣма нужда по-нататъкъ да се разисква.

Обаждаъ се: Нѣма нужда.

Прѣдседателъ: Ще се гласува прѣдложението за изпращане на това прошение, което се докладва, въ Министерството на финанситъ, за по-добро проучване.

А. Стамболийски: Не да се оттегли завинаги, но да се проучи въпросътъ и послѣ пакъ да се внесе. (Глъчка)

Прѣдседателъ: Моля, недѣйте говори всички изеднѣжъ, защото не се чува.

Недѣлчо Георгиевъ: Г. прѣдседателю! Оттегля се не еднѣжъ-завинаги, но само за да се опрѣдѣли цѣната.

А. Ляпчевъ: Да отиде въ Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти не само за цѣната, а да се произнесе то.

Прѣдседателъ: Прѣдложение има, засега да не се гласува по сжщество искането на общината, . . .

А. Стамболийски: Нѣма защо да се гласува.

Прѣдседателъ: . . . а да отиде въ Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти.

Д-ръ П. Табуриновъ: И да се отложи за друго заседание, а не да остане тамъ *ad calendas graecas*.

А. Стамболийски: Слѣдъ нѣколко дена пакъ ще се занимаемъ съ сжщото прошение и тогава ще се справимъ.

Прѣдседателъ: Слѣдъ като се изучи по-добрѣ въпросътъ.

Които сж за отлагането . . .

Д-ръ Б. Вазовъ: По това прѣдложение, г. прѣдседателю, искамъ да кажа двѣ думи само.

Когато единъ докладчикъ поиска да му се възвърне дѣлото, за да се направи справка или друго, трѣбва да се уважи искането му.

А. Стамболийски: Нѣма защо да се взема рѣшение.

Д-ръ Б. Вазовъ: Ние не възлагаме на г. докладчика да прави справка и послѣ да се яви тукъ съ прощението и тогава да се приеме; трѣбва да се счита, че прощението сѣ едно, като-че-ли не е дохождало тукъ.

Прѣдседателъ: Които сж съгласни съ прѣдложението, щото настоящето докладвано прошение да се изпрати въ Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти за по-добро изучаване и слѣдъ туй да се докладва въ Народното събрание, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Прнето.

Давамъ 10 минути отидхъ.

(Слѣдъ отидхъ)

Прѣдседателъ: (Звъни) Засѣданието се продължава.

Има думата г. докладчикътъ на прощестарната комисия.

Докладчикъ А. Ботевъ: Г. г. народни прѣдстатели! Ще ви докладвамъ прощението на Коста Кисовъ, русенски жителъ, опълченецъ отъ 3-та дружина на българското опълчение въ руско-турската война. Туй прошение е записано въ списъка подъ № 3.

А. Стамболийски: Питайте ли г. финансовия министъръ?

Прѣдседателъ: Чакайте да чуемъ доклада.

Докладчикъ А. Ботевъ: Коста Кисовъ, съ прошение отъ 10 ноемврий 1907 г., иска отъ Народното събрание да му опрости една сума отъ 1.800 л. Тазн сума произтича отъ слѣдното. Коста Кисовъ, като опълченецъ, дадена му е земя за използуване, дадена му е извѣстна сума за обзавеждане на туй стопанство. Коста Кисовъ, слѣдъ извѣстно врѣме — види се, той се убѣдилъ, че земята е недоходна, или че стопанството е свързано съ голѣми трудности — продава тази земя и дава заявление за опълченска пенсия. Народното събрание му отпуска пенсия, но

държавата го държи отговорен за туй, че е продал земята, която му е била дадена, и го осажда да заплати сумата 1.800 л., която държавата започва да му одържа от пенсията.

А. Стамболийски: Хемъ стойността на земята е вземалъ, хемъ пенсия получава.

Докладчикъ А. Ботевъ: Да.

А. Стамболийски: Бѣденъ ли е този човѣкъ?

Прѣседателъ: Моля Ви, г. Стамболийски, чакъйте доклада. Докладчикътъ докладва.

Докладчикъ А. Ботевъ: Коста Кисовъ, между другитъ документи, е прѣдставилъ едно свидетелство отъ Русенското градско общинско управление, съ което се удостоверява, че: (Чете) „сѣмѣйното положение на русенския жителъ Коста Кисовъ се състои: отъ него, на 54-годишна възраст, пенсионеръ, съ 840 л. годишно; повторната му съпруга Димитра, на 37 години; дѣщеритъ му: Невѣнка, на 19 години, ученичка-телеграфистка въ гр. Варна, Христина, на 17 години, Еленка, на 13 години, Мария, на 10 години, и синъ му Георги, на 14 години — ученици.

„По смѣлчнитъ регистри на негово име има записана една къща, построена на градско мѣсто отвънъ града, оцѣнена отъ смѣлчната комисия за 350 л., а на името на наследниците на покойната му съпруга Стояна Кисова, именуми: Невѣнка, Христина и Георги, има записано едно лозе, оцѣнено отъ смѣлчната комисия за 60 л.“

Това е неговото сѣмѣйно положение и материално състояние.

Вслѣдствие на туй прошение, прошетарната комисия още при XIII-то обикновено Народно събрание е взела рѣшение, прошениято му да се изпрати въ Финансовото министерство за мнѣние. Тя не е направила туй. Пршетарната комисия при XIV-то обикновено Народно събрание така също се е занимавала съ прошениято му, и дори прошетарната комисия при XV-то обикновено Народно събрание е изпратила прошениято му въ Финансовото министерство. Финансовото министерство, слѣдъ като се е освѣдомило подробно върху неговото материално състояние чрезъ финансовитъ власти тамъ, дава мнѣние да му се опрости цѣлата сума отъ 1.800 л. Подиръ прошениято му е пращано въ Министерството на земледѣлието и държавнитъ имоти. Обаче Министерството на земледѣлието и държавнитъ имоти дава мнѣние, щото да му се опрости не цѣлата сума отъ 1.800 л., а да му се опрости несъбраната отъ него до 1 мартъ н. г. — то е било 1912 г. — сума 436 л.

Пршетарната комисия, като има прѣдъ видъ мнѣнието на Финансовото министерство, мнѣнието и на Министерството на земледѣлието и държавнитъ имоти, като има прѣдъ видъ, че неговото материално състояние не е добро, като има прѣдъ видъ, отъ друга страна, че съ опрощаването на тази сума държавното съкровище не се ощетява, защото тая сума не е прѣдвидена въ приходъ на държавното съкровище, по тѣзи основания, въ своето болшинство, взе рѣшение да настоява да му се опрости несъбраната отъ него сума до 1 мартъ 1912 г. отъ 436 л.

А. Ляпчевъ: Значи, обратно, държавата трѣбва да му плаща.

А. Стамболийски: И получава пенсия.

Докладчикъ А. Ботевъ: Той получава опѣлченска пенсия.

Прочее, прошетарната комисия прѣдлага на вашето внимание това прошение.

Прѣседателъ: Има думата г. Андрѣй Ляпчевъ.

А. Ляпчевъ: Случаятъ е тоя: да се опрости на единъ човѣкъ дългътъ му къмъ държавата, защото е въ бѣдно положение. Ние имаме специални закони, какъ става това, и имате цѣли списъци, по които се внасятъ тѣзи опрощения. Редътъ е, ако сумата не може да се събере, а тя не се събира при извѣстни условия, условия такива, че не могатъ да се продадатъ извѣстни имоти, тогазъ, по официаленъ редъ, Министерството на финанситъ внася прѣдложение да опрости тази сума. Всѣка година има съ стотина хиляди и съ милиони такива суми, които се опрощаватъ. И въ случая въпросната сума би трѣбвало да се опрости по тоя редъ. Но, за да не се помисли, че моята задача въ случая е такава — сѣ да спѣвамъ, бихъ се съгласилъ, щомъ прошениято е ходило въ Министерството на финанситъ и то си е дало мнѣнието, да се приеме така, както въпросътъ е прѣдложенъ да се разрѣши отъ Министерството на земледѣлието и държавнитъ имоти, по като се държи смѣтка за изтеклото врѣме. Това врѣме кога е? Сега сме м. май и би трѣбвало да се каже: за въ бѣдѣще, отъ 1 юний 1914 г.

А. Димитровъ: Безъ дата.

А. Ляпчевъ: Безъ дата не може, защото ще трѣбва да се иска кредитъ, за да му се връщатъ паритѣ. Тѣзи работи така не ставатъ: ще има паново да се занимава Народното събрание, послѣ да му вотирае кредитъ, за да му върнете паритѣ. Ако вие искате да рѣшите и за изтеклото врѣме, тогава г. министърътъ на финанситъ ще трѣбва да ви обясни, откъдъ ще ги плати, защото ще трѣбва да ги връща.

А. Димитровъ: Останалата сума, която дължи, да му се опрости.

А. Ляпчевъ: Отъ 1 юний 1914 г. каквото остава да дължи, да му се опрости. Този е единствениятъ възможенъ редъ, който може да се приеме.

Прѣседателъ: Има думата г. Христо Бояджиевъ.

Х. Бояджиевъ: Този редъ, г. г. народни прѣдставители, който прѣпоръчва г. Ляпчевъ, е за случая съ несъбирасмитъ данѣци. Този е редътъ тогава: да се прѣдстави списъкъ отъ надлежното финансово управление въ Министерството на финанситъ и да се иска отъ Народното събрание опрощаване на тѣзи несъбираеми данѣци. Тукъ е съвѣсмъ другъ случаятъ и редътъ е тѣмъ този, по който е постѣпено. Комисията много правилно е рѣшила въпроса. Правъ е г. Ляпчевъ, дѣто настоява да се постави въ рѣшението на комисията датата непрѣмѣнно, защото това е свързано съ обстоятелството: възможно е да се поврѣща сумата и на г. министра на финанситъ ще е потребно да иска кредитъ за това. Съгласенъ съмъ съ мнѣнието на г. Ляпчева и моля да се приеме рѣшението на комисията съ тази прибавка — да се тури датата.

Прѣседателъ: Има думата г. Йорданъ Йоновъ.

Й. Йоновъ: (Отъ трибуната) Г. г. народни прѣдставители! Тукъ се касае въпросътъ за собствени пари на този човѣкъ. Г. Ляпчевъ казва: откъдъ ще ги вземемъ? Че отъ неговата пенсия се правятъ одръжки. Единъ пътъ сте съгласни да му се опрости извѣстенъ дългъ, какво ще излѣзе? Докогато дойде да се изпълни това рѣшение, държавата ще си вземе паритѣ, може-би, отъ това, което му е одър-

жано отъ пенсията. И какво ще излѣзе тогава? Опро-
щаваме ли нѣщо на този човѣкъ ние? Не. Министер-
ството на земледѣлието е дало мнѣние, че до тая
дата събраната отъ него сума остава въ полза на
хазната, а отъ тази дата насамъ останалата сума
да му се опрости и, слѣдователно, ако има нѣщо
да се повръща, ще се повърнатъ неговитѣ пари,
които му сѣ одържани отъ пенсията. Тамъ е асѣл
цѣлѣта. И затуй този човѣкъ се е обърналъ съ молба
къмъ Народното събрание, защото пенсията, която
получава, не е достатъчна да прѣхрани него и оста-
налитѣ му дѣца. Щомъ това е така, азъ ще ви моля
да приемемъ мнѣнието на комисията и ако има нѣ-
какви си 50—60 л. одържани, то тѣзи пари ще мо-
гатъ да му се повърнатъ, защото тѣ сѣ одържани
отъ неговата пенсия.

А. Ляпчевъ: Ще трѣбва да вотираме кредитъ.

И. Йоновъ: Голѣмъ грѣхъ ли ще направимъ съ
това, прѣстъпление ли ще направимъ, че щѣлѣ ми-
нистерътъ да прѣдвиди нѣкакви 100 л., за да се
повърнатъ взетитѣ отъ него пари? Азъ мисля, че
други много по-голѣми работи вършимъ, но сега
нализа работата, че на брашното сме евтини, а на
трицитъ — скъпи.

Прѣдседателъ: Има думата г. министърътъ на
просвѣщението.

Министъръ П. Пешевъ: Г. г. народни прѣдстави-
тели! Сжиденията на г. Ляпчева сѣ свършено пра-
вилни, защото цѣлѣта на прошенито е да се опрости
дългъ, да се опрости дължимото. Разбира се, че до-
сега събраното отъ просителя не е дългъ, то е дър-
жавно имущество. Той дължи въ бъдеще. Каквото
му е одържано досега отъ пенсията, то е вече дър-
жавенъ имотъ, не е неговъ имотъ, не е дължимо. Ние
сме въ правото, като влѣземъ въ положението на
просителя, да му опростимъ дължимото за въ бж-
деще. Но не е основателно и нѣмаме право да му
опростимъ досега събраното. Какво ще опрощаваме?
Опрощава се дългъ, а той не дължи за миналото, а
за бъдещето. Ето защо, азъ мисля, съ тая поправка,
която направи г. Ляпчевъ, би трѣбвало да се уважи
прошението на просителя.

Въ такова положение, г. г. народни прѣдстави-
тели, има много пенсионери и ако по такъвъ начинъ
опрощаваме, т. е. да повръщаме станали одържки,
държавата ще се намѣри въ голѣмо затруднение
Тѣзи хора — опѣлценитѣ и поборницитѣ — сѣ
всички бѣдни, пенсията имъ е малка — 300—400 л.,
но при все това на мнозина се правятъ одържки.
Пенсията, обаче, не е дадена за да се живѣе охолно,
то е едно подпомагане за прѣхранване. Недоста-
тъчна наистина, но толкова може да даде държавата,
толкова дава. Ако сега вземемъ за правило, да по-
върщаме събраното вече, то ще се явятъ много души
да искатъ това и ще бждемъ въ голѣмо затруднение.
Пъкъ не е и право: опрощава се онова, което се
дължи, но не и онова, което е вече издължено. Ималъ-
нѣмалъ, далъ го вече; нѣма защо да му го върнемъ.
Справедливо е ходатайството на комисията, обаче
съ поправката, която направи г. Ляпчевъ.

Прѣдседателъ: Има думата г. Александъръ
Стамболийски.

А. Стамболийски: Г-да! И азъ рѣшително се про-
тивопооставямъ на рѣшението на комисията. Не за-
туй, че се скъпя за 1.800 л., а затова, защото внасяме
бъркотия въ държавното стопанство. Когато ще
дойде да разгледаме бюджета, когато ще прослѣ-
димъ миналото, ще видите, че бъркотията въ дър-
жавнитѣ финанси произлиза именно отъ това: анга-

жираме държавното съкровище съ суми и безъ зна-
нието на финансовия министъръ, и ще трѣбва да го
заставяваме отпослѣ да търси кредитъ, да иска
допълнителенъ свѣрхсметенъ кредитъ — една про-
тивозаконна практика, една практика, която се
осмѣжда и отъ самата конституция. Малка е сумата,
но и 100 л. да сж, и 50 л. да сж, вие създавате бър-
котия въ държавното стопанство, създава се лошъ
прецедентъ. Впрочемъ, такива прецеденти има, но
ще трѣбва да ги избѣгваме отсега нататъкъ. Азъ
напълно съмъ солидаренъ съ онѣзи господа, които
искатъ да се опрости онази сума, която дължи спо-
менатото лице на държавата, а онова, което държа-
вата е прибрала досега, ако дори всичкото е при-
брала, нито стотинка да не му се повръща. Коми-
сията трѣбва да формулира своето прѣдложение
така, че му се опрощава дължимата сума зана-
прѣдъ, . . .

М. Турлаковъ: Несъбраната.

А. Стамболийски: . . . несъбраната сума, колкото
и да е.

Прѣдседателъ: Има двѣ прѣдложения: едното
отъ г. Ляпчева, подкрѣпено отъ г. министра на на-
родното просвѣщение, и отъ г. Стамболийски. . .

А. Стамболийски: И г. докладчикътъ се съгласява.

Прѣдседателъ: Докладчикътъ на комисията не
е казалъ нищо. Съгласенъ ли сте и Вие, г. доклад-
чикъ?

Докладчикъ А. Ботевъ: Да.

Прѣдседателъ: Значи, има едно прѣдложение
отъ г. Ляпчева, подкрѣпено отъ г. Стамболийски и
отъ г. министра на просвѣщението, съ което и г. до-
кладчикътъ е съгласенъ. То е: да се опрости на про-
сителя дължимото отъ 1 юний настоящата година
нататъкъ. Които отъ г. г. народнитѣ прѣдставители
приематъ това прѣдложение, да си вдигнатъ ржката.
(Мнозинство) Прието.

По-нататъкъ, г. докладчикъ.

Докладчикъ А. Ботевъ: Ще ви докладвамъ мол-
бата на Еленка Ст. Дреникова, отъ гр. Кюстендилъ,
сега живуща въ София, вдовица, съ 4 дѣца, . . .

Обаждатъ се: Кой нумеръ въ списъка?

Докладчикъ А. Ботевъ: Подъ № 51 — . . . за опро-
щение на сума 30 л. дължима на държавното съкро-
вище. Тя казва въ своята молба, че получила едно
извѣстие отъ финансовия бирникъ въ Кюстендилъ,
съ което той иска да внесе тя сумата 30 л., произхо-
дяща отъ сждебни разноси. Отъ молбата не се
вижда, какви сѣ тѣзи сждебни разноси: нѣма до-
кументъ. Тя прѣдставя едно свидѣтелство отъ Со-
фийското градско общинско управление, съ което
се удостоверява нейното сѣмейно положение, че тя
е вдовица на 38 години, съ дѣца: (Чете) „Иванъ на
17 години, Георги на 16 години, Димитъръ на 14 го-
дини и Александъръ на 10 години“. Софийското
градско общинско управление удостоверява по-на-
татъкъ, че (Чете) „не притежава никакви недвижими
имота въ София и се прѣхранва съ 60 л. мѣсечна
пенсия“.

Удостоверение за нейното материално състояние
отъ Кюстендилското градско общинско управление
нѣма. Документи, отъ които да се вижда, отъ какво
произлизатъ тѣзи сждебни разноси, пакъ нѣма. Но
комисията, като има прѣдъ видъ, че просителката
иска опрощение на една сума отъ 30 л. и като има

прѣдъ видъ, че една вдовица, за да иска да ѝ се опрости една такава сума, това показва, че тя ще трѣбова да е въ едно бѣдно положение, затуй се съгласи да иска да ѝ се опрости тази сума отъ 30 л.

Прѣдседателъ: Ще се гласува.

Който г. г. народни прѣдставители приематъ прѣдложението на комисията да се опростятъ на Елена Ст. Дреникова отъ гр. Кюстендилъ, . . .

Докладчикъ А. Ботевъ: Живуща въ София.

Прѣдседателъ: . . . живуща въ София, 30 л., произходящи отъ съдебни разноси, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Прието.

Има думата докладчикътъ г. Йонко Веселиновъ.

Докладчикъ Й. Веселиновъ: Г. г. народни прѣдставители! Ще ви докладвамъ заявлението на жителитѣ отъ с. Криводолска-махала, Врачанска околия, подадено на 15 декемврий 1908 г.

А. Ляпчевъ: Кой е номерътъ по списъка?

Докладчикъ Й. Веселиновъ: № 4 по списъка. — Казватъ въ своето заявление, че въ района на тѣхното село държавата притежава едно пладнище около 50—60 декара. Това пладнище било обявено 10 пжти на публиченъ търгъ и заинтересованитѣ селяни отъ съседнитѣ села се явяватъ на този търгъ, даватъ високи цѣни, вслѣдствие на което тѣ нѣмали възможност да го купятъ на износна цѣна. Но тѣхната цѣль е била чисто експлоататорска: понеже виждали, че селянитѣ имали нужда отъ това пасище, явявали се нарочно да наддаватъ на търга, съ цѣль да принудятъ отпослъ селянитѣ да го купятъ отъ тѣхъ на голѣма цѣна. Министерството, по формални причини, не утвърдило послѣдния търгъ. Вижда се отъ прѣписката, че послѣдниятъ наддавачъ е далъ 40-05 л. на декаръ. Това заявление е било изпратено за разслѣждане и изучване отъ надлежното министерство. И както се вижда отъ рапорта на чиновника по държавнитѣ имоти съ дата 8 февруарий 1910 г., той отишълъ на самото мѣсто и казва, че: (Чете) „Мѣстоположението, което заема въпросната ливада сирѣмо селото, е такова, че ако тя се притежава отъ нѣкое частно лице и ако послѣдното би я изорало и засѣло съ нива или завардило да коси сѣно въ нея, е невъзможно да се опази отъ добитѣкъ, понежъ тя е като едно падалище на селския добитѣкъ слѣдъ водопой му на р. Ботуня. И това се съзира отъ всѣки, който отблизо знае въпросната мѣстност, но цѣльта на който и да е купувачъ, споредъ мене, не е да я купи и експлоатира за своя смѣтка, а, като съзира нуждата на селото отъ нея, ще застави селянитѣ отъ Криводолската-махала да я купятъ съ по-голѣма цѣна и използва нѣкой левъ“.

Отъ рапорта на сѣция се вижда, че той е измѣрилъ пространството и то се оказва 90 декара.

Това заявление е било подновявано съ второ заявление отъ 1910 г., съ трето заявление пакъ отъ 1910 г. И, най-сетнѣ, тѣзи заявления сж били изпратени въ надлежното министерство, именно, въ Министерството на финанситѣ, отдѣление за държавнитѣ имоти, за мнѣние. Министерството съ писмо № 945 отъ 6 мартъ 1910 г. казва: (Чете) „Държавата притежава една ливада въ землището на с. Криводолска-махала, съ пространство около 150 декара“. — Свѣдѣнията на министерството не сж вѣрни, понеже отъ измѣрването се вижда, че пространството е само 90 декара. — (Чете) „За продажбата на тази ливада, обявени сж около десетина търгове, но повечето не сж се състояли по неявяване на конкуренти, а на послѣдния търгъ, който е произведенъ на 5 октомврий 1909 г., получено е 40-05 л. на декаръ . . .

„Отъ свѣдѣнията, които се събраха чрѣзъ врачанския окръженъ финансовъ началникъ по молбитѣ на Криводолъ-махлончани, се установява, че въпросната ливада служи на сжщитѣ за пасище, водопой и пладнище на добитѣка имъ, и, ако се продаде на частно лице, то тѣ ще бждатъ принудени да я откупятъ скжпо и прѣскжпо, защото друго подобно за цѣльта мѣсто нѣмали“. При тѣзи данни министерството казва: „Жителитѣ на с. Криводолска-махала, Врачанска околия, дѣйствително имать необходима нужда отъ споменатата държавна ливада. Затуй министерството изказва мнѣние: да се отстъпи на жителитѣ на с. Криводолска-махала, Врачанска околия, тази ливада по цѣна 40-05 л. декарътъ, платими въ срокъ тригодишенъ, по една трета частъ годишно.“

Комисията намѣри, че при тѣзи данни искането на жителитѣ отъ с. Криводолска-махала, Врачанска околия, трѣбва да се уважи отъ Народното събрание, защото се установява, че въпросната ливада е необходима за общитѣ нужди на жителитѣ на сжщото село. Не само че тя служи за пасище, по ти служи и за пладнище, пай-сетнѣ, и за водопой на тѣхнии добитѣкъ.

Въ тази крайно необходима нужда, която имать селянитѣ отъ туй село Криводолска-махала, комисията намира, че трѣбва Народното събрание да се съгласи и да отстъпи тази ливада на жителитѣ на сжщата община, по цѣна 40-05 л. декарътъ.

Отъ друга страна, понеже Министерството на финанситѣ е изказало мнѣние, щото изплащането на тази сума да стане въ три срока, комисията възприе това мнѣние, въ смисълъ, щото изплащането на слѣдующата сума да стане въ течение на три години, като всѣка една година се плаща една трета частъ отъ припадащата се стойностъ.

Министъръ Ж. Бакаловъ: Общата стойностъ колко е?

Докладчикъ Й. Веселиновъ: Общата стойностъ на цѣлото пасище ще се опрѣдѣли слѣдъ точното измѣрване, понеже това измѣрване е извършено отъ чиновникъ и го изкарва 90 декара. Но, въ всѣки случай, ако Народното събрание рѣши, този държавенъ имотъ да се отстъпи на въпроснитѣ жители, когато става неговото фактическо прѣдаване, тогава ще стане измѣрването и, понеже цѣната се опрѣдѣля на декаръ, колко декара се окажатъ, възъ основа на полученото число декари ще се опрѣдѣли и сумата, която ще трѣбва да се плати отъ жителитѣ на казаното село.

Отъ друга страна, отъ свѣдѣнията се установява, че това село, Криводолска-махала, съставлява съставна община на с. Криводолъ. Въ такъвъ случай трѣбова продажбата на въпросното мѣсто да стане въ лицето на общината на с. Криводолъ, за смѣтка на с. Криводолска-махала.

К. Пастуховъ: На частно лице ли се продава?

Докладчикъ Й. Веселиновъ: С. Криводолска-махала ще купи въпросното мѣсто; понеже то е съставна община на с. Криводолъ, въпросното мѣсто ще се отстъпи, ще се продаде на Криводолската община, за смѣтка на жителитѣ на с. Криводолска-махала. По този начинъ общината ще бжде задължена да плаща мѣстото на държавата. Държавата не ще има нищо общо по този въпросъ съ отдѣлнитѣ личности, които населяватъ това село.

Прочее, мнѣнието на комисия е, да се уважи въ тази смисълъ искането на казанитѣ жители: да имъ се отстъпи въпросната ливада по 40-05 л. декарътъ, платими въ срокъ 3 години, по $\frac{1}{3}$ частъ всѣка година.

Нѣкой отъ прѣдставителитѣ: Какъ да се отстъпи?

Докладчикъ И. Веселиновъ: За общо ползуване на жителитъ на с. Криводолска-махала. Отстъпването да стане въ лицето на общината на с. Криводолъ за смѣтка на с. Криводолска-махала.

Прѣдседателятъ: Има думата г. Иванъ Симеоновъ.

И. Симеоновъ: Г. г. народни прѣдставители! Комисията е взела едно справедливо рѣшение за отстъпването на това пасбище на жителитъ на с. Криводолска-махала. Трѣбва да се прави една разлика между жителитъ на с. Криводолъ и жителитъ на с. Криводолска-махала. Ние би трѣбвало да възприемемъ отстъпването на това пасбище да стане на помощникъ-кмета или, по-правс, на жителитъ на с. Криводолска-махала. Не би трѣбвало отстъпването да стане на жителитъ на с. Криводолъ, защото, менѣ ми се струва, че даянитъ ще играятъ между Криводолчани и централната община, защото това е ставало и ще става. Трѣбва да се даде тая собственост въ рѣцѣтъ на жителитъ на с. Криводолска-махала, а не на жителитъ на с. Криводолъ. Второ, г-да, това пасище е необходимо за тази Криводолска-махала, защото, ако не го притежава, вие ще видите, че жителитъ нѣма какъ да си пасатъ добитѣка. Най-послѣ, партизани отъ всѣка партия сж злоупотрѣбвали съ тѣзи нещастни селяни. Тѣ сж ги глобявали и щомъ дойде изборъ, казватъ: „Ако гласоподаватъ за насъ, тия 150 декара ще ви ги харижемъ, ще ви ги дадемъ, халалъ ще ви бждатъ отъ насъ“. Гласоподаватъ хората, пъкъ пасбището не имъ се дава. Най-послѣ, комисията справедливо е взела това рѣшение и ако почитаемото Народно събрание го приеме, ще отървемъ селянитъ отъ партизански похвати за въ бждще. Азъ най-настойтелно моля да се продаде този имотъ на жителитъ на с. Криводолска-махала.

Докладчикъ И. Веселиновъ: Такова е рѣшението на комисията.

И. Симеоновъ: Вие казахте: „На с. Криводолъ“.

И. Йоновъ: Въ лицето на кмета на с. Криводолъ.

И. Симеоновъ: Въ полза на цѣлата ли община или на махалата?

И. Йоновъ: На махалата.

И. Симеоновъ: Трѣбва да вземете това прѣдъ видѣ, за да не би да ставатъ за въ бждще инциденти. Макарь и цѣната да е малка — тя е съвсѣмъ малка, споредъ мене — . . .

И. Йоновъ: Не е малка.

И. Симеоновъ: Пардонъ, тамъ декартъ се продава 100—120 л. — . . . но пакъ би трѣбвало да се отстъпи по 40 л. декартъ, защото, менѣ ми се струва, може да дойде нѣкое друго положение, какъто известни мисити могатъ да купятъ това мѣсто по частенъ редъ и да злоупотрѣбятъ двойно и тройно съ тия нещастни селяни.

Докладчикъ И. Веселиновъ: Азъ казахъ, че рѣшението на комисията е въ тази смисълъ: да се продаде мѣстото на с. Криводолска-махала, но понеже тя не съществува като юридическа личност, а е съставна община къмъ Криводолската община, затова продажбата трѣбва да се извърши на името на Криводолската община за смѣтка на жителитъ на с. Криводолска-махала.

А. Стамболийски: Редактирайте да се отстъпи, а не да се продаде.

Докладчикъ И. Йоновъ: Да се продаде по 40'05 л. декартъ, защото това искатъ тѣ; това е отстъпване чрезъ продажба.

Прѣдседателятъ: Които отъ г. г. народнитъ прѣдставители приематъ прѣдложението на комисията, да се уважи искането на с. Криводолска-махала, като се продаде исканото държавно мѣсто по 40'05 л. декартъ, за общо ползуване на тия жители, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Прието.

Докладчикъ И. Веселиновъ: Прошение № 9. Митраки Георгиевъ отъ гр. Видинъ, съ заявление отъ 31 октомврий 1911 г., е искалъ да му се опрости сумата 7.859'90 л., която дължалъ отъ поржчителство. Въпросътъ стои така. Прѣзъ 1911 г. видинскиятъ гражданинъ Стоянъ Марковъ, като билъ назначенъ за секретаръ-бирникъ на Видинската градска община, трѣбвало да даде поржчителство въ размѣръ на 10.000 л. за службата, която трѣбвало да заеме. Намѣрилъ поржители въ лицето на просителя Митраки Георгиевъ и други двама съграждани: Велко Петровъ и Тошо Лиловъ. Въ течение на врѣмето, Стоянъ Марковъ злоупотрѣбилъ една сума отъ около 8 хиляди лева, даденъ билъ подъ сждъ, осѣденъ, излежалъ наказанието си, а държавата се обръща да събере и гражданското си обезщетение въ размѣръ на казаната сума, обаче оказва се, че той не притежава никакви движими и недвижими имоти. Велѣдствие на това, държавата се снабдява съ изпълнителенъ листъ спрѣмо поржчителитъ, между които е и просителятъ Митраки Георгиевъ. Въ течение на врѣмето, обаче, се установява, че двама отъ поржчителитъ, а именно Велко Петровъ и Тошо Лиловъ, сж измѣнили съществено материалното си положение. Велко Петровъ се поминалъ, оставилъ много наслѣдници, никакви имоти. Тошо Лиловъ е живъ и до днесъ, но както се вижда отъ прѣдставенитъ документи, не притежава почти никакво материално положение. Велѣдствие на това финансовитъ власти насочватъ вискането си само спрѣмо просителя Митраки Георгиевъ, но за съжаление и неговото материално положение съ течение на врѣмето е прѣтърпѣло измѣнение: и той обѣднѣлъ, и, както се вижда отъ събранитъ свѣдѣния, до 1912 г. е ималъ единъ дългъ отъ около 8 хиляди лева къмъ Българската народна банка; срѣдства за прѣхрана той не е ималъ особени, прѣхранвалъ се е отъ собствения си трудъ, велѣдствие на което видѣлъ се въ затруднение и не е могълъ да плати искащата сума. Подава молба до Народното събрание . . .

М. Такевъ: Кога?

Докладчикъ И. Веселиновъ: Азъ казахъ, на 30 октомврий 1911 г. — . . . и иска да му се опрости цѣлата сума.

Комисията, като взе въ съображение неговото материално положение, свѣдѣнията на финансовитъ власти касателно неговитъ задължения къмъ Българската народна банка, свѣдѣнията за неговото сѣмейно състояние; отъ друга страна, като взема прѣдъ видѣ, че въ врѣмето, когато той е станалъ поржчителъ, сигурно е прѣдполагалъ, че при една евентуалност, тази сума нѣма да се събере само отъ него, защото ще бждатъ въ състояние да посрѣщнатъ задължението си и останалитъ поржители, че положението на тѣзи поржители се е измѣнило, независимо отъ неговата воля — намѣри за справедливо да се опрости, но не напълно, въпросната сума, а именно да се вземе рѣшение въ тази смисълъ: срѣщу цѣлото задължение по прѣдметното поржчителство просителятъ да внесе само 2.000 л., а останалата сума отъ главното задължение да се събере отъ наслѣдниците на останалитъ длъжници. Това е мнѣнието на комисията по съображенията, които ви изтъкнахъ.

А. Ляпчевъ: Щомъ тъй се върви, догодина и другитѣ ще дадатъ заявление да имъ се опростятъ другитѣ части.

Докладчикъ Й. Веселиновъ: Види се, другитѣ не сж счили за нужно да дадатъ заявление, защото нѣматъ нищо. Държавата се е обърнала къмъ тѣхъ да събере нѣщо, но не е могла да събере нищо. Тѣй щото, ако цѣлата сума се събере отъ това лице, ще трѣбва да му се продаде имотътъ, а пъкъ нѣма да се получи цѣлата сума.

М. Такевъ: Какви имоти има?

Докладчикъ Й. Веселиновъ: Има една къща оцѣнена за 2.000 л., кухня оцѣнена за 100 л., една магацина оцѣнена за 120 л., единъ дюкянъ оцѣненъ за 300 л. и другъ дюкянъ оцѣненъ за 400 л., едно лозе 12 декара и нива 8 декара; въобще имотътъ по цѣната си възлиза на 6.700 л., а се искатъ отъ него около 8 хиляди лева, а при това дължи и на Българската народна банка около 8 хиляди лева.

М. Такевъ: Ама това е по смляка.

Докладчикъ Й. Веселиновъ: И именно затова комисията не опрости напълно исканата сума, а го задължава да плати само 2.000 л.

Д-ръ П. Табурновъ: Ами законътъ за челядинтѣ имоти?

Докладчикъ Й. Веселиновъ: По закона за челядинтѣ имоти, тѣзи имоти сж неотчуждаеми.

А. Ляпчевъ: Щомъ сж неотчуждаеми, по реда си ще се внесе предложение да се опрости сумата по несъбираемостъ.

Докладчикъ Й. Веселиновъ: Лицето има добра воля и желание да плати, затуй се обръща къмъ народното прѣдставителство да му намали сумата, а останалата сума, която има да събира, ще се събере отъ наследдинитѣ на дължника и на другитѣ поржители.

Министъръ Ж. Бакаловъ: Тѣ, значи, повече ще платитѣ, отколкото този поржителъ.

Докладчикъ Й. Веселиновъ: Не, ще се извади тази сума 2.000 л., която ще плати. Ако се продължи изпълнението само по отношение на Митраки Георгиева, цѣлата сума не може се събра отъ него.

А. Христовъ: Той ще се обърне къмъ другитѣ.

Докладчикъ Й. Веселиновъ: Отъ другитѣ не може да се събере нищо, понеже нищо нѣматъ. Това се вижда отъ свѣдѣнията, които даватъ финансовитѣ власти отъ 1910 г.

Й. Йонъвъ: Миѣнието на комисията?

Докладчикъ Й. Веселиновъ: Миѣнието на комисията е да се събератъ отъ Митраки Георгиева само 2.000 л. срѣщу цѣлния дългъ отъ 8000 л. Който приематъ това прѣдложение, да си вдигнатъ ржката. (Малцинство) Не се приема.

Прѣдседателъ: Ще се гласува. Прѣдложението на комисията е да се събератъ отъ Митраки Георгиева само 2.000 л. срѣщу цѣлния дългъ отъ 8000 л. Който приематъ това прѣдложение, да си вдигнатъ ржката. (Малцинство) Не се приема.

Докладчикъ Й. Веселиновъ: Прощение № 30. Мустафа Юсуфовъ отъ Ключокъ-Ахмедъ, Киликадийска община, Куртбунарска околия, подава заявление въ Народното събрание отъ 10 мартъ 1912 г. Казва, че прѣзъ 1908 г. баща му Юсуфъ Дели Салиевъ станалъ поржителъ за нѣкой си Реджебъ Мехмедовъ Токучъ, който се обвинявалъ по едно углавно дѣло № 751/1898 г. по описа на Шуменския окръженъ съдъ. Осъденъ обвиняемиятъ се отклонилъ отъ съдебно дирене прѣди да влѣзе присѣдата въ законна сила. Присѣдата е влѣзла въ законна сила, обвиняемиятъ не се явилъ да изтърпи наказанието, финансовитѣ власти се обърнали къмъ Шуменския окръженъ съдъ да се застави поржителътъ да плати сумата. Понеже той не е могълъ да плати въ дадения срокъ, окръжниятъ съдъ, на основание закона за углавното сждопроизводство, издава изпълнителенъ листъ на държавата за събиране сумата 2.000 л., съ която е поржителиствувалъ покойниятъ Юсуфъ Дели Салиевъ. Обаче, прѣди да се събере въпросната сума, обвиняемиятъ се явява въ затвора, изтърпява онова наказание, което му е било наложено отъ сжда. Прѣди държавата да обяви на публиченъ търгъ имотитѣ на прѣмния поржителъ Юсуфъ Дели Салиевъ, тѣзи послѣднитѣ сж били продадени за държавенъ данъкъ на други лица, вслѣдствие на което финансовиятъ началникъ се е намѣрилъ въ затруднение. Единствениятъ имотъ, който той е ималъ, е билъ продаденъ отъ държавата за държавни данъци. Умира прѣмниятъ поржителъ. Синъ му Мустафа Юсуфовъ сварва туй положение и се обръща къмъ Народното събрание и иска сумата 2.000 л. да му бже опростена. (Чете) „Просителътъ е осъденъ“ — казва Финансовото министерство въ писмото си отъ 30 юли 1908 г. — „отъ Шуменския окръженъ съдъ да заплати на хазната 2.000 л., съ които е поржителиствувалъ за неотклонението на ет-селчинна си Токучъ Реджебъ Ибрамовъ. Билъ е издаденъ изпълнителенъ листъ за продаването на една къща и петъ каза ниви, принадлежащи на Салиева, обаче той продалъ тия си имоти на Недѣлко Вълчановъ отъ гр. Шуменъ и отъ полученитѣ пари заплатилъ дългитѣ си данъци на около 429 л. Лицето, за отклонението на което Юсуфъ Д. Алиевъ е поржителиствувалъ, е било заложено и излежало вече наказанието си. Като имамъ прѣдъ видъ, отъ една страна, че лицето, за неотклонението на което е било дадено поржителиството, е излежало наказанието си, и отъ друга, че Юсуфъ Д. Алиевъ нѣма засега никакви имоти, а ако се продадатъ бившитѣ му имоти, ще се разори и друго едно сѣмейство — това на Н. Вълчанова — изказвамъ миѣние да се опростятъ на Юсуфъ Д. Алиевъ въпроснитѣ 2.000 л.“ Съ това миѣние на Финансовото министерство. при тѣзи данни отъ материальното положение, отнесеното излежавање на наказанието отъ страна на осъдения, комисиията изказва миѣние: сумата 2.000 л., произходна отъ поржителиство на покойния му баща Юсуфъ Дели Салиевъ, по дѣло № 751/1898 г. на Шуменския окръженъ съдъ, да се опростятъ.

Прѣдседателъ: Ще се гласува. Който г. г. народни прѣдставители приематъ прѣдложението на комисията: на Мустафа Юсуфовъ, отъ с. Ключокъ-Ахмедъ, Куртбунарска околия, да се опростятъ 2.000 л. отъ поржителиство, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Приема се.

Докладчикъ Й. Веселиновъ: Прощение № 38. Дирекцията на народното здраве съ писмо № 5.804 отъ 7 юли 1912 г. до прѣдседателя на XV-то общовено Народно събрание, молби да се опрости сумата 140 л., която произхожда отъ недостигъ на медикаменти, за които е билъ отговоренъ покойниятъ Никола Трифоновъ, аптекаръ въ Плевенската дър-

жавна болница. Отъ даннитѣ, които се намиратъ къмъ прѣписката, се вижда, че този аптекаръ се е поминалъ на 7 октомврий 1911 г. въ Плѣвенъ. Своевременно е била съставена комисия да прѣвѣри приходоразходнитѣ книги на аптеката за количеството на медикаментитѣ останали въ аптеката слѣдъ смъртта на казания аптекаръ Никола Трифоновъ. И слѣдъ тази прѣвѣрка комисията е констатирила, че липсватъ медикаменти на обща сума 140 л. Покойниятъ нѣма никакви наслѣдници, нѣма никакъвъ имотъ и е умрѣлъ въ крайна бѣдность. Поради това Санитарната дирекция е отпуснала 150 л. помощъ за погребението му. При тѣзи данни, мнѣнието на Финансовото министерство по въпроса е да се опрости сумата отъ 140 л. Комисията намѣри, че е справедливо да се опрости.

М. Такевъ: Че какъ може Санитарната дирекция да пише писмо на камарата? Санитарниятъ директоръ не знае ли, че е подвѣдомственъ на министра на вътрѣшнитѣ работи?

Докладчикъ И. Веселиновъ: Това писмо иде отъ министра на вътрѣшнитѣ работи, тогава г. Людскановъ; той е сезиралъ Народното събрание.

М. Такевъ: Ако е отъ министра, то е друго нѣщо, но Вие казахте, че е отъ дирекцията.

Докладчикъ И. Веселиновъ: Въпросътъ е повдигнатъ прѣдъ министра отъ Санитарната дирекция, защото тя е подвѣдомствена на Министерството на вътрѣшнитѣ работи.

Тѣй щото, мнѣнието на комисията е да се опрости тази сума.

Прѣдседателъ: Г. Ляпчевъ! Искахте думата.

А. Ляпчевъ: Собствено и азъ това искахъ да питамъ, дали се е повдигналъ въпросътъ отъ министра или отъ дирекцията. Желателно е да се знае, че министритѣ тукъ трѣбва да се обаждатъ, а не директоритѣ.

Докладчикъ И. Веселиновъ: Министрътъ е билъ сезиранъ съ този въпросъ отъ директора.

Прѣдседателъ: Ще се гласува. Които г. г. народни прѣдставители приематъ прѣдложението на комисията, да се опростятъ 140 л., произходящи отъ недоимъкъ на медикаменти на покойния аптекаръ на Плѣвенската държавна болница Никола Трифоновъ, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Приема се.

Докладчикъ И. Веселиновъ: Прощение № 43. Елена Никова, отъ Станимака, прѣзъ 1906 г. гарантирала съ 300 л. за нѣкой си Максимъ Вацковитъ, отъ Черна-Гора, обвиняемъ по углавно дѣло № 2242/1906 г. по описа на Пловдивския окръженъ съдъ. Обвинениятъ, осъденъ, се отклонява отъ слѣдствието и сѣдебното дирене, и присѣдата не е приведена въ изпълнение и до днеска вслѣдствие неговото отклонение. Финансовитѣ власти се снабдяватъ съ изпълнителенъ листъ, прѣдаденъ е листътъ за изпълнение, обаче констатира се, че тази кѣща, съ която Елена Никова е поржчителствувала, е била полусрутена, че тя е единствениятъ имотъ на просителката Елена Никова и че никакви други недвижими и движими имоти тя не притежава. Нѣщо повече, установява се, че тя е и слабоумна. Та, при тѣзи данни, Финансовото министерство се е съгласило и комисията е на мнѣние да се уважи искането на просителката, като ѝ се опрости сумата 300 л., дължима отъ поржчителство по углавното дѣло № 2242/1906 г.

Прѣдседателъ: Ще се гласува. Които сж съгласни съ мнѣнието на комисията, да се опростятъ на Елена Никова 300 л. отъ поржчителство, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Приема се.

Й. Ионовъ: Г. прѣдседателю! Часътъ е 8!

Докладчикъ И. Веселиновъ: Още двѣ заявления има.

Й. Ионовъ: Оставете ги за другата сѣбота.

Прѣдседателъ: Нека се докладватъ и останалитѣ още двѣ заявления, та да се свърши.

Докладчикъ И. Веселиновъ: Прощение № 58. Иванъ Крачуновъ, отъ с. Бръшляница, Плѣвенска околия, поржчителствувалъ въ размѣръ на 2.000 л. за неотклонение отъ слѣдствие и сѣдебно дирене на Коста Арсеновъ, който билъ обвиняемъ по углавното дѣло № 39/1905 г. по описа на Плѣвенския окръженъ съдъ. Осъденъ, отклонилъ се; издаденъ билъ изпълнителенъ листъ за събиране сумата отъ този поржчителъ, обаче, слѣдъ това, прѣди тя да се събере, осъдениятъ се явилъ и си изложилъ наказанието. Това се удостоверява отъ удостоверение № 1.006 отъ 20 януарий 1914 г., издадено отъ Плѣвенския окръженъ съдъ.

Д. Кьорчевъ: Това бѣше работа на Плѣвенския окръженъ съдъ да нареди нужното, а не камарата да се занимава.

А. Ляпчевъ: Всички искания, които се докладватъ сж отъ такъвъ характеръ.

Докладчикъ И. Веселиновъ: Просителътъ моли да бжде освободенъ отъ плащането на тази сума и комисията взема рѣшение да се уважи това искане, защото материалното му положение е лошо. Има деветъ дѣца, а материалното му положение, движими и недвижими имоти, възлиза на 400 л. Понеже нѣма никаква цѣта за фиска, комисията е на мнѣние да се уважи искането на Иванъ Крачуновъ, като му се опрости сумата дължима отъ поржчителство, дадено отъ него, въ размѣръ на 2.000 л.

Прѣдседателъ: Ще се гласува. Които сж съгласни съ мнѣнието на комисията, да се опрости на Иванъ Крачуновъ сумата 2.000 л., да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Приема се.

Моля докладчика г. Недѣлко Атанасовъ да докладва останалитѣ двѣ прошения.

Й. Ионовъ: Нарушавате правилника. Мина 8 ч.

Докладчикъ Недѣлко Атанасовъ: Ще ви докладвамъ заявлението № 39 отъ Илия Ив. Тепавичаровъ, отъ с. Мухово, Панагюрска околия. Въ качеството си на помощникъ-кметъ, г. Тепавичаровъ събиралъ общински суми прѣзъ 1890 г. и ги прѣдалъ на общинския кметъ. Общинскиятъ кметъ ги злоупотребилъ слѣдъ това, не ги внесълъ въ държавното контопрѣводство. Послѣ, слѣдъ ревизия, билъ задълженъ помощникъ-кметътъ да внесе на общината тия 280.11 л. Билъ осъденъ и има изпълнителенъ листъ за тая работа. Тя се протакала въ продължение на 22 години. Внеся най-послѣ сумата, обаче въ продължение на 22 години тая сума направила лихва около 300 л. Моли да му се опрости тая лихва на 280.11 л., която е около 300 л. Прилага удостоверение за своето сѣмейно и материално състояние.

Й. Ионовъ: Мнѣнието на комисията?

Докладчикъ Недѣлко Атанасовъ: Той е на 46 години, жена му на 44 години, синъ Йорданъ на 24 години, другъ синъ на 21 година, другъ на 18 години, дъщеря на 16 години, другъ синъ на 13 години, дъщеря на 11 години, синъ на 8 години и другъ синъ на 4 години. Материално положение: владѣе една къща за 300 л., единъ плѣвникъ за 100 л. Всичкото му материално положение възлиза на 2.899 л. Заявлението е пратено въ Министерството на финанситѣ, което е дало миѣние да му се опрости само лихвата. Комисията е на миѣние да му се опрости лихвата.

Прѣдседателъ: Каква сума?

Докладчикъ Недѣлко Атанасовъ: Въ заявлението не е опрѣдѣлена точно цифрата, г. прѣдседателю. Само иска да му се опрости лихвата.

Прѣдседателъ: Ще се гласува. Миѣнието на комисията е да се опрости на Илия Ив. Тепавичаровъ, отъ с. Мухово, Папаторска околия, лихвата на капитала 280.11 л. Които отъ г. г. народнитѣ прѣдставители приематъ туй миѣние, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Приема се.

Докладчикъ Недѣлко Атанасовъ: Последно заявление № 41 отъ калоферския жителъ Димо Костовъ. Въ 1891 г. Министерството на вътрѣшнитѣ работи обявява, чрезъ бургазкия окръженъ управителъ, че който улови, или убие, или издаде разбойницитѣ Левтеръ и неговитѣ другари, които съставляли особена чета, ще получи отъ правителството една парична награда отъ 5.000 л. (Чете) „Основанъ на това обѣщание на правителството“ — казва тѣжикътъ — „азъ рискувахъ живота си. При най-големѣ трудности изнамерихъ слѣдитѣ имъ, убихъ войводата Левтеръ, Атанасъ и заловихъ живи, които пакъ азъ ранихъ съ куршуми, Яни и Михалъ, открихъ всичкитѣ имъ ятаци, прѣдадохъ на правителството, които се осаждаха и затвориха, като върлющи повече отъ 8—10-годишни разбойници“ и пр. „Слѣдъ като се разгледа начинътъ на убийството“ и пр. Отъ разнитѣ власти се освидѣтелствувало, че той билъ истинскиятъ убиецъ и хваналъ разбойницитѣ. Най-послѣ той прѣдпоявява своитѣ претенции прѣдъ държавата и тя му дава само 500 л., защото само такава сума била прѣдвидена въ бюджета. Недоволенъ отъ това, взема нужнитѣ документи, завежда дѣло прѣдъ Софийския окръженъ сѣдъ. Сѣдътъ уважава тѣжбата на Димо Костовъ и осажда държавата да плати 5.000 л. Държавниятъ адвокатъ, недоволенъ отъ това рѣшение, обжалва го прѣдъ апелативния сѣдъ. Сѣдътъ осажда Костова да плати на държавата разноснитѣ по дѣлото 679-80 л. (Смѣхъ)

Г-да! Тукъ има прѣписъ отъ рѣшенията на апелативния сѣдъ, има и обявлението на бургазкия окръженъ управителъ. Интересно е да ви го прочета. (Чете) „Вслѣдствие телеграфическата записка на г. министра на вътрѣшнитѣ дѣла отъ 28 того, съ която съобщава, че плѣненитѣ въ Турция европейци отъ четата на разбойника Атанасъ или Левтеръ сж освобождени, слѣдъ като разбойницитѣ взели за тѣхъ откупъ 200.000 л. златни, които разбойницитѣ носили съ себе си, бургазкото окръжно управление обявява на населението, селско-общинскитѣ кметове и пограничната стража, че който улови, убие или издаде разбойницитѣ Левтеръ или Атанасъ, или нѣкои отъ другаритѣ имъ, съставляващи четитѣ имъ, ще получи отъ правителството награда 5.000 л. Гр. Бургазъ, 28 май 1891 г. Окрѣженъ управителъ (под.): Милковски, секретаръ (под.): Н. Ш. Вѣлковъ“. На основание на това обявление, Димо Костовъ е извър-

шилъ геройството, убилъ нѣкои отъ тѣзи хора, хваналъ други отъ тѣхъ, а държавата, за награда, го осажда да плати разноснитѣ по процеса.

Тази молба е ходила въ Министерството на финанситѣ. То дава миѣние да се опростятъ на Дима Костовъ сѣдебнитѣ разноси. И комисията е на миѣние да му се опростятъ разноснитѣ.

Прѣдседателъ: Които отъ г. г. народнитѣ прѣдставители приематъ прѣдложението на комисията: да се опрости на Дима Костовъ сумата 679-80 л., сѣдебни разноси, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Приема се.

Ще опрѣдѣлимъ дневния редъ за слѣдующето заседание, което ще бѣде въ понедѣлникъ.

Прѣдседателството прѣдлага да се тури:

На първо мѣсто, трето четене прѣдложението за продължение срока за подаване заявления за военнопенсия пенсия още на три мѣсеца;

Второ, докладъ на провѣрочната комисия;

Трето, четвъртиятъ пунктъ отъ днешния дневенъ редъ;

Четвърто, петиятъ пунктъ отъ днешния дневенъ редъ.

По-нататкъ желас ли нѣкой да прѣдложи нѣщо? Има думата г. Недѣлко Георгиевъ.

Недѣлко Георгиевъ: Г. г. народни прѣдставители! Ние се намираме въ извънредна сесия, а не въ редовна. Въ тази сесия ние сме повикани да разгледаме най-належащитѣ нужди на страната, но виждамъ, че тѣхъ изоставяме и започваме да поставяме на дневенъ редъ въпроси, които едва-ли интересуватъ нѣкого отъ насъ. Поставяме на трето мѣсто, напр., нѣкакво си допълнение на закона за адвокатитѣ и на закона за сѣдебнитѣ пристави, когато има много по-належащи въпроси, които стоятъ. Азъ моля да се изостави тази точка отъ дневния редъ и на нейно мѣсто да се постави прѣдложението за амнистия на подсъдимитѣ войници.

Х. Бояджиевъ: Пакъ демагогия!

Недѣлко Георгиевъ: Има, г. г. народни прѣдставители, законодателно прѣдложение, внесено по реда си, което ние настояваме да се разгледа. Вие, ако искате, вдигнете ржка да пропадне, но то трѣбва да се разгледа. Докато се внесе законопроектъ, хората ще изгниятъ, въ положението, въ което се намиратъ.

Прѣдседателъ: Има думата г. министърътъ на търговията, промишлеността и труда.

Министъръ Ж. Бакаловъ: Г-да! По поводъ искането на г. Недѣлча Георгиевъ за поставяне на дневенъ редъ прѣдложението за амнистия, мога да заявя на народното прѣдставителство, че, ако не въ понедѣлникъ, въ вторникъ или, най-късно, въ сръда, законопроектътъ ще бѣде раздаденъ. Той почти се приготви вече, разгледахме го и възможно е въ понедѣлникъ да бѣде внесенъ въ Народното събрание и въ вторникъ или сръда ще бѣде поставенъ на дневенъ редъ.

Недѣлко Георгиевъ: Вземамъ актъ отъ думитѣ на г. министра, че въ понедѣлникъ или вторникъ законопроектътъ ще бѣде поставенъ на дневенъ редъ.

Министъръ Ж. Бакаловъ: Най-късно въ сръда.

Прѣдседателъ: Засѣданието се вдига.

(Вдигнато въ 8 ч. 10 м. вечеръта).

Прѣдседателъ: Д-ръ Д. К. Вачовъ.

Секретаръ: Д-ръ К. Провадалиевъ.

Началникъ на Стенографското бюро: Т. Гѣлзовъ.